

PRZEMIANY STRUKTURALNE I ORGANIZACYJNE WOJSKA POLSKIEGO W LATACH 1989-2014

Słowa kluczowe: *Struktura Sił Zbrojnych RP, organy kierownicze WP, wybrane dane statystyczne (m.in.: stany osobowe, budżety, wydatki obronne po wstąpieniu do NATO na tle innych członków paktu).*

STRESZCZENIE

Publikacja w skrócie opisuje jak transformacja ustrojowa Polski z lat 1989-1993 i rozwiązanie Układu Warszawskiego wpłynęło na miejsce WP i system polityczny państwa. Implikacją tych procesów była zmiana usytuowania Sił Zbrojnych RP w państwie oraz przeznaczenia WP i jego struktur organizacyjnych w latach 1989-1994. W latach 1994-1999 Polska podejmuje szereg działań, prowadzących ją do NATO, opisano przy tym najważniejsze strukturalne i osobowe zmiany WP z lat 1989-2009, a także zmiany strukturalne w WP w latach 1999-2010 wynikające z wstąpienia Polski do NATO, oraz o strukturach w latach 2013-2014. Opisano też aktualne organy kierownicze WP. W tabelach statystycznych opisano: udział wydatków budżetowych MON w PKB w latach 1989-2014; ilość żołnierzy WP w latach 1989-2014; strukturę budżetów MON w latach 2000-2014; wydatki obronne nowych członków NATO w latach 2000-2003 na tle pozostałych państw europejskich Sojuszu (w przeliczeniu na 1 mieszkańca w USD).

W latach 1989-1992 dokonały się wręcz rewolucyjne zmiany w Polsce i w Wojsku Polskim. 1.07.1991 roku został rozwiązany Układ Warszawski (UW), utworzony 14.05.1955 roku – jako przeciwwaga NATO. Dominował nad nim Związek Socjalistycznych Republik Radzieckich (ZSRR), który miał pełną kontrolę

---

¹ Plk dr nauk humanistycznych Władysław Tkaczew, absolwent Uniwersytetu Wrocławskiego i Oficerskiej Szkoły Wojsk Obrony Przeciwlotniczej. Były żołnierz zawodowy. W WP służył 35 lat. Zajmował różne stanowiska służbowe w pionie dowódczym, operacyjnym oraz dydaktycznym. Od września 1981 roku nauczyciel akademicki w WSO (wyższych szkołach oficerskich). W latach 1988-1997 zajmował stanowisko adiunkta i docenta w Wyższej Szkole Oficerskiej Wojsk Zmechanizowanych im. Tadeusza Kościuszki we Wrocławiu. Działalność naukowo-badawczą prowadzi od 1983 roku. Efektem tej działalności jest 64 publikacji (w tym: jest autorem 3 książek i współautorem 5 książek).

nad siłami zbrojnymi i polityką obronną państw-stron UW (w tym Polski)². Po wyborach z czerwca 1989 roku rozpoczął się proces transformacji ustrojowej oraz gospodarczej w Polsce. 29.12.1989 roku zmieniono nazwę naszego państwa z PRL na Rzeczpospolita Polska (RP). 27.10.1991 roku przeprowadzono wolne wybory parlamentarne w Polsce (pierwsze po drugiej wojnie światowej)³. Implikacją wspomnianych procesów było wyraźnie artykułowane – szczególnie od 1992 roku – dążenia Polski do ścisłej integracji z demokracjami zachodnimi. W tym okresie nastąpiły także istotne zmiany w strukturze i podporządkowaniu Sił Zbrojnych RP.

Struktura Sił Zbrojnych RP po rozwiązaniu Układu Warszawskiego

Zmiany ustrojowe dokonane w Polsce (w latach 1989-1992) i rozpad Układu Warszawskiego, diametralnie zmieniły doktrynę militarną oraz strukturę WP. Zwierzchnikiem Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej został Prezydent RP, który miał koordynować wypracowywaniem strategii obronnej państwa i ustalać główne kierunki rozwoju WP. W czasie pokoju siłami zbrojnymi miał kierować minister obrony narodowej. Ministerstwo Obrony Narodowej było organem polityczno-administracyjnego kierowania tym resortem. Centralnym organem dowodzenia Siłami Zbrojnymi RP był Sztab Generalny WP. Na jego czele stał – powoływany przez prezydenta RP na wniosek ministra obrony narodowej – szef Sztabu Generalnego WP, który był dowódcą całych sił zbrojnych RP⁴.

---

² W. Tkaczew, *Zależność Wojska Polskiego od struktur Układu Warszawskiego*, „Biuletyn Informacyjny Zarządu Okręgu Towarzystwa Wiedzy Obronnej we Wrocławiu” (dalej Biuletyn) 2009, nr 13, s. 49-71.

³ B. Bankowicz, M. Bankowicz, A. Dudek, *Słownik historii XX wieku*, Kraków 1992, s. 261-162.

⁴ *Doktryna obronna Rzeczypospolitej Polskiej*, „Wojsko i Wychowanie” 1990, nr 3, Warszawa 1990, s. 3-7. W dniu 21.02.1990 r. Komitet Obrony Kraju przyjął „Doktrynę obronną Rzeczypospolitej Polskiej”. Wytoczono w niej generalne kierunki polskiej polityki obronnej obowiązujące organa państwowe, podmioty gospodarcze, organizacje społeczne i zawodowe oraz każdego obywatela Polski. Ponadto określono tam ogólną strukturę organizacyjną WP i sposób sprawowania przez prezydenta zwierzchnictwa nad Siłami Zbrojnymi RP; M. Zdziech, *Siły Zbrojne Rzeczypospolitej*, „Polska Zbrojna” Magazyn Noworoczny 1992, nr 53, s. I.

Organizacja Sił Zbrojnych RP w latach 1989-1994

Wojska Lądowe stanowiły zasadniczy trzon naszych sił zbrojnych. Miały w swoim składzie: 12 dywizji zmechanizowanych; brygadę obrony wybrzeża; brygadę desantowo-szturmową; brygadę piechoty górskiej; wojska raketowe i artylerii; wojska inżynieryjne; wojska obrony przeciwchemicznej; wojska łączności; jednostki rozpoznawcze i walki radioelektronicznej; jednostki służb kwatermistrzowskich i technicznych. Wojska te były rozmieszczone w: *Śląskim Okręgu Wojskowym* (dowództwo we Wrocławiu); *Pomorskim Okręgu Wojskowym* (dowództwo w Bydgoszczy); *Warszawskim Okręgu Wojskowym* (dowództwo w Warszawie); *Krakowskim Okręgu Wojskowym* (dowództwo w Krakowie)⁵.

Wojska Lotnicze i Obrony Powietrznej – jako kolejny rodzaj sił zbrojnych – były przygotowane do natychmiastowego odpięcia uderzeń z powietrza. Ich główne zadanie to zapewnienie odpowiedniej osłony obszaru Rzeczypospolitej Polskiej oraz przeciwdziałanie naruszeniom przestrzeni powietrznej naszego państwa. W skład tych wojsk wchodził: 1. *Korpus Obrony Powietrznej* (dowództwo w Warszawie); 2. *Korpus Obrony Powietrznej* (dowództwo w Bydgoszczy); 3. *Korpus Obrony Powietrznej* (dowództwo we Wrocławiu); 4. *Korpus Lotniczy* (dowództwo w Poznaniu). *Korpusy Obrony Powietrznej* były samodzielnymi związkami operacyjnymi, mającymi w swojej strukturze: jednostki rozpoznania, ogniowe i logistyczne. Terytorium Polski podzielono na trzy rejony odpowiedzialności korpusów obrony powietrznej. *Korpus Lotniczy* był autonomicznym organem, posiadającym w swoim składzie między innymi: dwie dywizje lotnictwa myśliwsko-bombowego, pułk lotnictwa rozpoznawczego, jednostki lotniczo-techniczne i kwatermistrzowskie⁶.

Marynarka Wojenna była przeznaczona do: obrony granicy morskiej państwa; ochrony żeglugi w obszarze morskim Polski i obrony naszego wybrzeża we współdziałaniu z innymi rodzajami sił zbrojnych. Marynarka Wojenna posiadała jednostki pływające i pododdziały wspierające ich działania bojowe (przeznaczone do zadań rozpoznawczych, osłony jednostek pływających i zwalczania okrętów podwodnych oraz ratownictwa). Były one zorganizowane w: dwie flotylle obrony wybrzeża; flotylle okrętów; pułk lotnictwa specjalnego; pułk lotnictwa myśliwskiego; eskadrę śmigłowców⁷.

---

⁵ Tamże.

⁶ Tamże.

⁷ Tamże.

Droga Polski do NATO

W latach 1989-1994 dokonały się nieodwracalne zmiany w skali światowej, europejskiej i regionalnej. Wyznaczały je takie wydarzenia, jak: wolność dla narodów oraz społeczeństw Europy Środkowej i Wschodniej; zjednoczenie Niemiec; rozpad Układu Warszawskiego; rozpad ZSRR. Wskutek tego radykalnie przeobraziły się warunki bezpieczeństwa państw Europy Środkowej i Wschodniej. Dotyczyło to szczególnie Polski, jako państwa o wyjątkowo trudnej pozycji geostrategicznej. W tym okresie Rosja zaczynała powracać do uprawiania wielowiekowej tradycyjnej polityki frazeologicznej, a także brutalnej (np. atak na parlament i masakra na ulicach Moskwy: 20-21.08.1991 r.). Rosja w sposób zdecydowany i przemyślany dokonywała reintegracji obszaru byłego Związku Sowieckiego. Rosjanie otwarcie mówili, że oprócz reintegracji nie widzą żadnej innej możliwości zagospodarowania politycznego przestrzeni powstałej po rozpadzie ZSRR i dodawali, iż jeżeli nie uda się tego dokonać w sposób cywilizowany, to pozostanie im tylko wariant siły. Taka postawa była bardzo niebezpieczna dla państwa polskiego, szczególnie po zawarciu – (w kwietniu 1994 roku) – porozumienia pomiędzy Rosyjską Federacją a Białorusią. Wtedy nasza granica z Białorusią – w sensie strategicznym – stała się granicą z Rosją. Wówczas też w nowej doktrynie wojennej Rosyjskiej Federacji napisano, że *Europa Środkowa i Wschodnia leży w historycznie uzasadnionej strefie bezpieczeństwa Rosji*. Dopuszczano więc możliwość prowadzenia przez Rosję wojen prewencyjnych z państwami, znajdującymi się w jej najbliższym otoczeniu. W tej sytuacji – w polityce Polski – dominuje orientacja *prozachodnia* i *pronatowska*, ponieważ de facto była wtedy bezalternatywna. Stanowisko Zachodu oscyloowało między pewną, starannie kontrolowaną otwartością (stowarzyszenie z Unią Europejską, partnerstwo stowarzyszeniowe z Unią Zachodnio-Europejską, *Partnerstwo dla Pokoju*), a przejawami dystansu, niechęci do praktycznego angażowania się w sprawę bezpieczeństwa Europy Środkowej i Wschodniej⁸.

---

⁸ B. Bankowicz, M. Bankowicz, A. Dudek, *Słownik...*, dz. cyt., s. 265-266; B. Balcerowicz, *Droga do NATO czy zamiast NATO (Partnerstwo dla Pokoju)*, „Wojsko i Wychowanie” 1995, nr 2, s. 76-81; W. Czarnecki, *NATO a polskie realia*, „Polska Zbrojna” nr 43 z 29.02.1996 r., s. 10; W. Gontarski, *NATO ante potas!*, „Wprost” nr 15 z 9.04.1995 r., s. 50-51; J. Kalabiński, *Jak powtórzyć cud nad Wisłą*, „Gazeta Wyborcza” nr 293 z 16.12.1993 r., s. 12-13; J.M. Shalikashvili (Przewodniczący Kolegium Szefów Sztabów Sił Zbrojnych USA), *Czas wyzwani i wielkich możliwości*, „Wojsko i Wychowanie” nr 12/1995, s. 124-127; R. Strzemiecki, *Brukselska epopeja*, „Wprost” nr 51 z 17.12.1995 r., s. 86; L. Unger, *A Polaków trzymać za drzwiami*, „Gazeta Wyborcza” nr 286 z 9-10.12.1995 r., s. 12; P. Wieczorek, *Możliwości współpracy Polska-NATO*, „Wojsko i Wychowanie” 1995, nr 3, s. 75-79; P. Wieczorek, *Droga*

Pomimo wspomnianych uwarunkowań oraz niedomówień *Partnerstwo dla Pokoju*⁹, wbrew początkowym wątpliwościom otworzyło Polskę – (tak jak innym państwom Europy Środkowej i Wschodniej) – *furtkę* do NATO. W latach 1994-1999 – (w ramach *PdP*) – nasze siły zbrojne w znaczny sposób dostosowały się do standardów NATO. Efektem tego było przyjęcie Polski do tego Paktu (12.03.1999 roku)¹⁰.

Organizacja Sił Zbrojnych RP w latach 1994-2010

Procesy polityczno-militarne zachodzące na naszej planecie w latach 1994-2010, a szczególnie w Europie oraz w Polsce, spowodowały istotne zmiany w ocenie istniejących i potencjalnych zagrożeń bezpieczeństwa w skali globalnej (regionu, kontynentu, państwa). Do standardowych zagrożeń bezpieczeństwa włączono zagrożenia ekologiczne i terrorystyczne. Niejednokrotnie powodują one ogromne (czasem nieodwracalne) szkody w środowisku naturalnym. Niszczą także infrastrukturę materialną poszczególnych państw lub ich miast (regionów), przyczyniają się do śmierci i kalectwa niewinnych ludzi¹¹. Wymienione oraz standardowe zagrożenia bezpieczeństwa i członkostwo Polski w NATO, przyczyniły się do ewaluowania naszych sił zbrojnych w kierunku tworzenia armii zawodowej. Dlatego, że coraz większego

---

Polski do Sojuszu, „Wojsko i Wychowanie” 1995, nr 10, s. 82-86; R. Zięba, *Nowe uwarunkowania bezpieczeństwa Europy Środkowo-Wschodniej*, „Wojsko i Wychowanie” 1994, nr 4, s. 92-96.

⁹ *Leksykon politologii*, red. A. Antoszewski, R. Herbut, Wrocław 1996, s. 279-280. 10.01.1994 roku podczas szczytu państw NATO w Brukseli zatwierdzono zasady i warunki uczestnictwa w *Partnerstwie dla Pokoju*. Było ono podstawą konsultacji i współpracy wojsk jego uczestników. Program ten nie gwarantował uczestnikom *PdP* integralności terytorialnej i członkostwa w NATO. Udział w nim był jedną z niezbędnych przesłanek do uzyskania członkostwa w NATO. 3.02.1994 r. Polska podpisała dokument ramowy o *Partnerstwie dla Pokoju*. Współdziałanie w ramach *PdP* miało umożliwić rozwój współpracy między państwami naszego kontynentu i umocnić stabilność w Europie poprzez: zwiększenie przejrzystości budżetów obronnych, umocnienie cywilnej kontroli nad wojskiem, wspólne ćwiczenia, wspólne planowanie obronne oraz uzyskiwanie przez partnerów zdolności do współdziałania z NATO w sferze operacji pokojowych, humanitarnych i innych. Do połowy 1995 roku 25 państw (w tym Rosja) podpisało *PdP*.

¹⁰ J. Palmowski, *Słownik najnowszej historii świata 1900-2007* (wydany na licencji Oxford University Press), t. 4, Warszawa 2008, s. 110-111. Od lipca 1997 roku trwały negocjacje w kwestii przyjęcia do NATO Czech, Polski i Węgier. Państwa te zostały przyjęte do NATO 12.03.1999 roku.

¹¹ W. Tkaczew, *Współczesne zagrożenia cywilizacyjne i ekologiczne*, „Biuletyn”, dz. cyt., 2008, nr 11, s. 7-35.

znaczenia nabiera techniczne wyposażenie i profesjonalizm ludzi, uczestniczących w zwalczaniu wspomnianych zagrożeń. To wszystko wywarło wpływ na liczebność naszych sił zbrojnych, a także usytuowanie i zadania ministra obrony narodowej oraz innych organów kierowniczych WP. Zgodnie z Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej zwierzchnikiem Sił Zbrojnych RP jest Prezydent Polski. Natomiast podstawowe kompetencje wykonawcze, związane z kierowaniem strukturami obronności znajdują się w gestii Rady Ministrów i ministra obrony narodowej. Jest on politykiem cywilnym i wraz z całym rządem ponosi odpowiedzialność przed parlamentem (mającym także pełną kontrolę nad finansami wojska – objętymi budżetem państwa).

Organy kierownicze WP w latach 1994-2010

Minister obrony narodowej jest naczelnym organem administracji państwowej w dziedzinie obronności państwa. Kieruje on resortem obrony narodowej (ON), w tym przede wszystkim całokształtem działalności Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej. Przygotowuje projekty założeń obronnych państwa i sprawuje ogólne kierownictwo w sprawach wykonywania powszechnego obowiązku obrony. W zakresie odpowiedzialności urzędu ministra ON znajduje się m.in.: kierowanie w czasie pokoju całokształtem działalności sił zbrojnych; przygotowywanie założeń obronnych państwa, w tym propozycji dotyczących rozwoju i struktury sił zbrojnych; realizowanie generalnych założeń, decyzji i wytycznych Rady Ministrów w zakresie obrony państwa; sprawowanie, w zakresie powierzonym przez Radę Ministrów, ogólnego nadzoru nad realizacją zadań obronnych przez organy administracji państwowej, instytucje państwowe, samorządy, podmioty gospodarcze itp.; sprawowanie ogólnego kierownictwa w sprawach wykonywania powszechnego obowiązku obrony; zawieranie umów międzynarodowych, wynikających z decyzji Rady Ministrów, dotyczących udziału polskich kontyngentów wojskowych w międzynarodowych misjach pokojowych oraz akcjach humanitarnych i ćwiczeniach wojskowych, prowadzonych wspólnie z innymi państwami lub organizacjami międzynarodowymi. Minister ON kieruje działalnością resortu obrony i sił zbrojnych bezpośrednio oraz przy pomocy szefa Sztabu Generalnego WP, sekretarza lub sekretarzy stanu i podsekretarzy stanu. Minister sprawuje nadzór nad: gospodarką finansową; polityką kadrową; jednostkami kontroli gospodarczo-finansowej; jednostkami kontroli wyszkolenia i gotowości bojowej sił zbrojnych; działalnością obsługi prawnej; kontaktami międzynarodowymi; duszpasterstwem wojskowym¹².

¹² A. Wojtan, *Jedność dowodzenia*, „Polska Zbrojna” nr 34 z 24.08.2008 r., s. 27; *Zadania MON*, http://www.wp.mil.pl/pl/strona/1/LG_1_2. (dostęp: 22.03.2010).

Szef Sztabu Generalnego WP jest najwyższym rangą dowódcą wojskowym. Z tego tytułu współuczestniczy w opracowywaniu koncepcji rozwoju Sił Zbrojnych (SZ) Rzeczypospolitej Polskiej i planowaniu tego rozwoju; kieruje kompleksowym planowaniem mobilizacyjnego oraz strategiczno-operacyjnego rozwinięcia i użycia SZ; utrzymuje w SZ gotowość bojową i mobilizacyjną; kieruje szkoleniem wojsk, określa cele, kierunki i zadania tego szkolenia; kieruje programowaniem i planowaniem szkolenia bojowego oraz taktycznego i działalnością sportową w SZ; kieruje szkolnictwem wojskowym w ramach pełnomocnictw udzielonych przez ministra ON; kieruje programowaniem i planowaniem materiałowo-finansowym w SZ; wykonuje inne zadania zlecone przez ministra ON (wynikające z ustaw i innych przepisów). Szef Sztabu Generalnego Wojska Polskiego odpowiada za organizację i przygotowanie do działań organu dowodzenia oraz stanowiska dowodzenia Naczelnego Dowódcy Sił Zbrojnych RP¹³.

Dowództwo Operacyjne Sił Zbrojnych RP stanowi organ wykonawczy szefa Sztabu Generalnego WP, odpowiedzialny za przygotowywanie dokumentów normatywnych, ekspertyz, opinii i koncepcji w zakresie planowania, przygotowania i dowodzenia Polskimi Kontyngentami Wojskowymi (PKW) oraz wydzielonymi jednostkami, realizującymi zadania poza granicami kraju w ramach misji pokojowych, operacji ratowniczych, humanitarnych i zapobiegania aktom terroru i ich skutkom. W przypadku niemilitarnych sytuacji kryzysowych (i klęsk żywiołowych), Dowództwo Operacyjne (DO) jest organem wykonawczym sztabu kryzysowego Ministerstwa Obrony Narodowej, przeznaczonym do dowodzenia jednostkami wydzielonymi przez rodzaje sił zbrojnych do wsparcia krajowego systemu reagowania kryzysowego. DO powstało w wyniku transformacji i dostosowywania systemu dowodzenia Sił Zbrojnych RP do potrzeb kierowania działaniami i operacjami połączonymi, na terenie państwa i poza nim. Podczas kryzysu lub wojny DO może być: elementem strategicznego organu dowodzenia operacjami połączonymi z udziałem sił własnych lub sojuszniczych (wielonarodowych); uzupełnieniem dowództwa zadaniowego NATO albo stanowić jego element narodowy, odpowiedzialny za narodowe kierownictwo nad wydzielonym komponentem SZ RP. Od 1.07.2005 r. DO realizuje zadania w następujących obszarach funkcjonalnych: dowodzenie PKW w misjach i operacjach; planowanie użycia sił w operacjach kryzysowych militarnych i niemilitarnych; szkolenie i zgrywanie dowództw oraz sił wydzielonych komponentów Wojsk Lądowych, Sił Powietrznych i Marynarki

---

¹³ W. Kaleta, *Powrót do jedności*, „Polska Zbrojna” nr 3 z 20.01.2008 r., s. 11-13; W. Kaleta, *Przepustka do kariery i Sztabowe puzzle z przeszłości*, „Polska Zbrojna” nr 37 z 14.09.2008 r., s. 4-12; *Sztab Generalny WP*, <http://www.sgwp.wp.mil.pl/strona.php?idstro-na=2> (dostęp: 23.03.2010 r.); A. Wojtan, *Jedność dowodzenia...*, dz. cyt., s. 26-27.

Wojennej w operacjach połączonych; kierowanie siłami dyżurnymi Zintegrowanego Systemu Rozpoznania Sił Zbrojnych RP; monitorowanie gotowości narodowych komponentów wydzielanych do sił odpowiedzi NATO¹⁴.

Inspektorat Wsparcia Sił Zbrojnych RP jest jednostką organizacyjną podległą ministrowi Obrony Narodowej, bezpośrednio podporządkowaną Szefowi Sztabu Generalnego WP. Do zadań Inspektoratu Wsparcia (IWsp) należy: organizowanie i kierowanie systemem wsparcia logistycznego Sił Zbrojnych RP, w tym zabezpieczenie jednostek wojskowych użytych lub przebywających poza granicami państwa; kierowanie procesem planowania i realizacji zadań wynikających z pełnienia funkcji państwa-gospodarza (HNS) oraz państwa wysyłającego; zarządzanie obroną terytorialną, wydzielonymi siłami inżynierii wojskowej i obrony przed bronią masowego rażenia; kierowanie terenowymi organami wykonawczymi Ministerstwa Obrony Narodowej w sprawach operacyjno-obronnych i rządowej administracji niespolonej (terenowymi organami administracji wojskowej). Inspektoratowi Wsparcia bezpośrednio podlegają następujące jednostki i instytucje wojskowe: Pomorski Okręg Wojskowy; Śląski Okręg Wojskowy; Szefostwo Transportu i Ruchu Wojsk – Centrum Koordynacji Ruchu Wojsk; Wojskowe Oddziały Gospodarcze (w: Dęblinie, Gliwicach, Ustce, Wrocławiu); Rejonowe Zarządy Infrastruktury (w: Bydgoszczy, Gdyni, Lublinie, Olsztynie, Szczecinie, Wrocławiu, Zielonej Górze, Krakowie); Wojskowy Zarząd Infrastruktury w Poznaniu; Stołeczny Zarząd Infrastruktury w Warszawie; Terenowe Oddziały Lotniskowe (w: Warszawie, Gdańsku); Wojskowy Ośrodek Wykonywania Kary Ograniczenia Wolności; Wojskowe Ośrodki Badawczo-Wdrożeniowe Służb: Mundurowej i Żywnościowej¹⁵.

Inspektorat Uzbrojenia MON wykonuje zadania obejmujące fazę analityczno-koncepcyjną i realizacyjną procesu pozyskiwania uzbrojenia oraz sprzętu wojskowego na potrzeby Sił Zbrojnych RP. Koncentruje się na zadaniach realizowanych w ramach programów uzbrojenia, ustanawianych w celu pozyskania uzbrojenia i sprzętu wojskowego, niezbędnego dla zapewnienia technicznych warunków do

---

¹⁴ AG, *Dowódca operacyjny SZRP przejął 1 lipca odpowiedzialność za ochronę polskiej przestrzeni powietrznej. Co to oznacza w systemie dowodzenia i podziale kompetencji w wojsku?*, „Polska Zbrojna” nr 29 z 20.07.2008 r., s. 10; *Dowództwo Operacyjne Sił zbrojnych RP*, <http://www.do.wp.mil.pl/komorka.php?idkomorka=78> (dostęp: 23.03.2010 r.); J.B. Grochowski, *Operacja zawikłana*, „Polska Zbrojna” nr 30 z 30.07.2009 r., s. 16-20.

¹⁵ P. Barnabiuk, *Logistik z GROM-u*, „Polska Zbrojna” nr 40 z 30.09.2007 r., s. 12-13; P. Barnabiuk, *Trudno o fajerwerki*, „Polska Zbrojna” nr 23 z 8.06.2008 r., s. 16-17; A. Dąbrowska, *Rewolucja w logistyce*, „Polska Zbrojna” nr 31 z 29.07.2007 r., s. 14-16; *Inspektorat Wsparcia Sił Zbrojnych RP*, <http://www.iwpsz.wp.mil.pl/pl/23.html> (dostęp: 23.03.2010 r.); B. Poltkowski, *Gospodarcze lokomotywy*, „Polska Zbrojna” nr 38 z 20.09.2009 r., s. 8-13.

osiągnięcia wymaganych zdolności operacyjnych Sił Zbrojnych RP. Do jego głównych zadań m.in. należy: przygotowywanie dokumentacji do realizacji prac rozwojowych oraz specyfikacji technicznych na zakupy uzbrojenia i sprzętu wojskowego; prowadzenie postępowań o udzielenie zamówień; opracowywanie i zawieranie umów cywilnoprawnych, wynikających z ustanowionych programów uzbrojenia, planów modernizacji technicznej Sił Zbrojnych RP, funduszy i pożyczek zagranicznych; realizowanie programów uzbrojenia, których zadania zostały ujęte w planach modernizacji technicznej Sił Zbrojnych RP; obsługa finansowa umów zawartych w *Planie Modernizacji Technicznej*; realizowanie czynności wynikających ze współpracy z *Agencją ds. Zabezpieczenia Eksploatacji Sprzętu i Zaopatrzenia Organizacji Traktatu Północnoatlantyckiego (NATO Maintenance and Supply Agency – NAMSA)*. Nadzór nad działalnością Inspektoratu sprawuje minister ON poprzez Podsekretarza Stanu ds. Uzbrojenia i Modernizacji¹⁶.

Inspektorat Wojskowej Służby Zdrowia jest jednostką organizacyjną właściwą w zakresie kierowania i koordynowania spraw związanych z: ochroną zdrowia w resorcie obrony narodowej, w szczególności żołnierzy służby czynnej; zdrowotnymi warunkami służby i pracy; stanem sanitarnohigienicznym WP; realizacją badań naukowych w dziedzinie medycyny wojskowej; zabezpieczeniem przeciwepidemicznym i weterynaryjnym wojsk; kształceniem i doskonaleniem kadr medycznych; współpracą zagraniczną w dziedzinie medycyny wojskowej; zaopatrywaniem w sprzęt i materiały medyczne oraz leki; nadzorem nad obrotem lekami i wyrobami medycznymi; orzecznictwem wojskowo-lekarskim; przygotowywaniem jednostek służby zdrowia do realizacji zadań na czas stanów nadzwyczajnych i wojny¹⁷.

Struktura organizacyjna WP w 2010 roku

Wojska Lądowe to rodzaj sił zbrojnych przeznaczony do zapewnienia obrony przed atakiem lądowo-powietrznym w dowolnym rejonie państwa, na każdym kierunku, w obliczu każdej formy zagrożenia militarne. Za dowodzenie i kierowanie Wojskami Lądowymi (WL) jest odpowiedzialne Dowództwo WL (DWL),

---

¹⁶ *Zadania Inspektorat Uzbrojenia MON*, <http://www.iu.wp.mil.pl/strony.arty-kul.6.0.html> (dostęp: 12.02.2011 r.) Utworzony na mocy Decyzji Nr Z-91/Org./P1 Ministra Obrony Narodowej z dnia 5 listopada 2010 r.

¹⁷ J.B. Grochowski, *Reanimacja bez znieczulenia*, „Polska Zbrojna” nr 13 z 29.03.2009 r., s. 14-18; *Inspektorat Wojskowej Służby Zdrowia*, <http://www.iwsz.wp.mil.pl/pl/zadania.html> (dostęp: 12.02.2011 r.); W. Kaleta, *Recepta na lepszą kondycję*, „Polska Zbrojna” nr 44 z 28.10.2007 r., s. 12-13.

które stacjonuje w Warszawie. Struktura WL oparta jest na związkach taktycznych, oddziałach i pododdziałach. Zgodnie z wymogami współczesnego pola walki *Wojska Lądowe* są przystosowane do realizacji zadań operacyjnych i taktycznych w skomplikowanych warunkach meteorologicznych i bojowych. Dysponując dużą siłą ognia, manewrowością, ruchliwością i odpornością na uderzenia przeciwnika, stanowią trzon Sił Zbrojnych RP. WL są całkowicie zmotoryzowane, szeroko wykorzystują nowoczesne techniki prowadzenia walki i wielopłaszczyznowe współdziałanie z Siłami Powietrznymi oraz Marynarką Wojenną. Narodowa doktryna obronna przewiduje, że WL uczestniczą również w realizacji zadań wynikających z międzynarodowych zobowiązań Polski, związanych z zapewnieniem bezpieczeństwa, pełnieniem misji pokojowych i humanitarnych, a także w akcjach związanych z likwidacją klęsk żywiołowych. Ze struktur WL wydzielane są kontyngenty pełniące służbę w różnych rejonach świata. Zadaniem wojsk operacyjnych – (będących najważniejszą częścią WL) – jest prowadzenie działań obronnych i zaczepnych, a podczas pokoju realizowanie zadań związanych ze szkoleniem, pełnieniem misji pokojowych i humanitarnych. *Tizonem wojsk operacyjnych* są cztery dywizje (1. Warszawska Dywizja Zmechanizowana, 11. Lubuska Dywizja Kawalerii Pancernej, 12. Szczecińska Dywizja Zmechanizowana, 16. Pomorska Dywizja Zmechanizowana). W tych dywizjach są brygady: ogólnowojskowe (zmechanizowane, pancerne), kawalerii pancernej, strzelców podhalańskich. DWL podporządkowano także: 6. Brygadę Desantowo-Szturmową; 25. Brygadę Kawalerii Powietrznej; 1. Mazurską Brygadę Artylerii; 23. Śląską Brygadę Artylerii; 1. Brzeską Brygadę Saperów; 2. Mazowiecką Brygadę Saperów; inne jednostki rodzajów wojsk, dowodzenia i zabezpieczenia oraz obrony terytorialnej. *Wojska Lądowe* składają się z następujących rodzajów wojsk: *wojsk pancernych i zmechanizowanych; wojsk aeromobilnych; wojsk obrony przeciwlotniczej; wojsk raketowych i artylerii; wojsk inżynierskich; wojsk chemicznych; wojsk łączności i informatyki*. Ponadto posiadają: oddziały oraz pododdziały rozpoznania i walki elektronicznej, pododdziały działań psychologicznych, pododdziały logistyczne. *Szkolnictwo wojskowe* podporządkowane Dowódcy Wojsk Lądowych to: *Centra Szkolenia Wojsk Lądowych* (Wrocław, Poznań, Toruń, Zegrze); *Szkoły Podoficerskie* (Wrocław, Poznań, Zegrze, Toruń); *Centrum Szkolenia Na Potrzeby Sił Pokojowych* w Kielcach; *Ośrodki Szkolenia Kierowców* (Ostróda, Grudziądz); *Ośrodki Szkolenia Poligonowego* (Orzysz, Żagań, Nowa Dęba, Wędrzyn, Bemowo Piskie, Duszniki Zdrój, Drawsko Pomorskie)¹⁸.

---

¹⁸ P. Bernabiuk, *Przechytrzyć zającą*, „Polska Zbrojna” nr 39 z 27.09.2009 r., s. 18-22; M. Gocuł, *Prymat jakości*, „Polska Zbrojna” nr 12 z 22.03.2009 r., s. 14; *Podstawowe informacje o budżecie MON na 2010 r.*, http://www.dbmon.wp.mil.pl/plik/file/informator_2010.

Sily Powietrzne (SP) to rodzaj sił zbrojnych przeznaczony głównie do obrony przestrzeni powietrznej państwa. Funkcjonują w ramach narodowego systemu obrony powietrznej, który jest zintegrowany z systemem sojuszniczym i z właściwym europejskim systemem cywilno-wojskowym. Wydzielone jednostki SP mogą uczestniczyć w operacjach sojuszniczych poza granicami RP. Za dowodzenie i kierowanie SP odpowiada Dowództwo SP (DSP) z siedzibą w Warszawie. **Struktura organizacyjna Sił Powietrznych:** Dowództwo SP; Centrum Operacji Powietrznych z podległymi ośrodkami dowodzenia i naprowadzania oraz centrami koordynacji operacji powietrznej; 2 brygady lotnictwa taktycznego; brygada lotnictwa transportowego; 3 brygady raketowe OP i pułk raketowy OP; 2 brygady radiotechniczne oraz jednostki zabezpieczenia i szkolne. **Sily Powietrzne** składają się z następujących rodzajów wojsk: **Wojsk Lotniczych (WL)** odpowiedzialnych za funkcjonowanie jednostek latających. Mają one decydujący wpływ na skuteczność obrony terytorium Polski. Zapewniają również szkolenie wszystkich pilotów i części personelu naziemnego dla wszystkich rodzajów lotnictwa wojskowego RP. Lotnictwo taktyczne grupuje lotnictwo myśliwskie, myśliwsko-bombowe i rozpoznawcze, wyposażone w samoloty F-16, MiG-29 i Su-22. Jego podstawowym zadaniem jest zapewnienie ochrony przestrzeni powietrznej Polski, niszczenie celów powietrznych, naziemnych i nawodnych przeciwnika oraz wykonywanie rozpoznania. W 2009 roku nastąpiła reorganizacja wojsk lotniczych. W miejsce brygad lotnictwa utworzone skrzydła: 1. i 2. Skrzydło Lotnictwa Taktycznego; 3. Skrzydło Lotnictwa Transportowego; 4. Skrzydło Lotnictwa Szkolnego; **Wojsk Przeciwlotniczych Obrony Powietrznej (WPOP)** przeznaczonych do zwalczania środków napadu powietrznego przeciwnika w powietrzu, jak również obrony jednostek wszystkich rodzajów sił zbrojnych, wybranych obiektów oraz stref. Zorganizowane są w dwie brygady i dwa pułki raketowe Obrony Powietrznej. Na ich wyposażeniu znajdują się zestawy raketowe „ziemia-powietrze” (*Newa, Wega i Krug*) oraz artyleria lufowa. Dysponują też *przeznaczonymi do ochrony własnych pododdziałów* przenośnymi, ręcznymi wyrzutniami raketowymi (*Strzała-2M, Grom*); **Wojsk Radiotechnicznych (WRT)** przeznaczonych do prowadzenia ciągłego rozpoznania radiolokacyjnego i radiolokacyjnego zabezpieczenia działań Sił Powietrznych. Wojska Radiotechniczne są też elementem składowym sojuszniczego systemu rozpoznania radiolokacyjnego, gdyż informują o sytuacji powietrznej – znad terytorium Polski i jej najbliższego otoczenia – systemy dowodzenia NATO. Rozpoznanie radiolokacyjne prowadzone jest przez ciągłą obserwację przestrzeni powietrznej wydzielonymi siłami i ośrodkami WRT Sił Powietrznych. Radiolokacyjne zabezpieczenie działań bojowych SP obejmuje zabezpieczenie działań Wojsk

ppt#283,1 (dostęp: 20.07.2010 r.); *Wojska Lądowe*, <http://www.army.mil.pl/wl/wl.html> (dostęp: 23.02.2011 r.).

Lotniczych SP i Wojsk Obrony Przeciwlotniczej SP. *Szkolenie kadr* specjalności: lotniczej, radiolokacyjnej oraz obrony przeciwlotniczej dla wszystkich Rodzajów Sił Zbrojnych odbywa się w Siłach Powietrznych (w *Wyższej Szkole Oficerskiej Sił Powietrznych*, dwóch szkołach podoficerskich i w Centrum Szkolenia SP)¹⁹.

Marynarka Wojenna (MW) to rodzaj sił zbrojnych, zapewniający: wczesne wykrycie symptomów zagrożenia bezpieczeństwa państwa od strony morza; realizację programowych zadań szkolenia bojowego jednostek oraz przygotowanie sił do realizacji zadań w czasie zagrożenia i wojny; utrzymanie wysokiej gotowości bojowej i mobilizacyjnej do realizacji zadań osłony operacyjnej morskiej granicy państwa i polskich obszarów morskich; wsparcie Straży Granicznej w ochronie morskiej granicy państwowej i polskiej strefy ekonomicznej; udział w ratowaniu życia w polskiej strefie ratownictwa SAR (*Search and Rescue*) i ratownictwo załóg samolotów we współdziałaniu z WL oraz Obrony Powietrznej; bezpieczeństwo żeglugi na polskich obszarach morskich przez Biuro Hydrograficzne MW (istniejące na prawach instytucji i urzędu państwowego); demonstrowanie obecności morskiej w strefie zainteresowania państwa (32,8 tys. km² *Wylącznej Strefy Ekonomicznej* i ponad 140 tys. km² *obszaru zainteresowania Polski*); udział w ochronie ekologicznej obszarów morskich Polski; utrzymywanie gotowości do udziału w misjach pokojowych międzynarodowych organizacji i uczestniczenie w programie *Partnerstwo dla Pokoju*; współpracę bilateralną i multilateralną z siłami morskimi innych państw; realizację zadań morskiej racji stanu Polski (poprzez prezentację bandery, utrzymywanie więzi z środowiskami polonijnymi); odparcie uderzeń przeciwnika z kierunku morskiego; zwalczanie sił przeciwnika w strefie obrony MW (we współdziałaniu z innymi rodzajami sił zbrojnych); utrzymanie panowania na morzu w przybrzeżnej strefie obrony; udział w obronie przeciwdesantowej wybrzeża morskiego Polski we współdziałaniu z wojskami lądowymi oraz wojskami lotniczymi; zwalczanie desantów morskich przeciwnika²⁰. Ponadto MW zapewnienia: ciągły monitoring sytuacji morskiej w swojej strefie obrony i rejonach do niej przyległych – samodzielnie – oraz we współdziałaniu z siłami morskimi nadbałtyckich państw NATO; utrzymanie ciągłości funkcjonowania systemu ratownictwa morskiego w polskiej strefie odpowiedzialności SAR, zgodnie z normami międzynarodowymi i NATO; bezpie-

---

¹⁹ M. Gocuł, *Prymat jakości...*, dz. cyt., s. 14; L. Majewski, *Od zawsze skrzydła*, „Polska Zbrojna” nr 30 z 26.07.2009 r., s. 21; *Sily Powietrzne*, <http://sp.mil.pl/pl/struktura.html> (dostęp: 23.02.2011 r.).

²⁰ R. Grudziński, *Flota zrównoważona*, „Polska Zbrojna” nr 29 z 19.07.2009 r., s. 24-26; M. Kluczyński, *Flota z wiekowymi tradycjami*, „Polska Zbrojna” nr 48 z 28.11.2009 r., s. 34; *Zadania operacyjne Marynarki Wojennej RP*, <http://www.mw.mil.pl/index.php?akcja=zadod> (dostęp: 23.02.2011 r.).

czeństwo żeglugi na liniach komunikacji morskiej, przechodzących wzdłuż strefy obrony MW; utrzymanie w gotowości sił i środków, zdolnych do natychmiastowego reagowania podczas incydentów na morzu lub przeciwdziałania nagle powstałym zagrożeniom w naszej strefie obrony (do momentu rozwinięcia sił NATO); wydzielenie określonego składu sił okrętowych i lotnictwa morskiego do wielonarodowego zgrupowania morskich sił reagowania NATO²¹.

Struktura MW:

Centrum Operacji Morskich odpowiada za koordynację działań wszystkich jednostek MW wykonujących zadania na morzu, w powietrzu i na lądzie²²;

3. Flotylla Okrętów w Gdyni – jest uderzeniowym związkiem taktycznym MW. Jej siłę stanowią fregaty, korwety i okręty podwodne wchodzące w skład dywizjonów Okrętów Rakietowych, Okrętów Podwodnych oraz Okrętów Zwalczenia Okrętów Podwodnych²³;

8. Flotylla Obrony Wybrzeża w Świnoujściu – to związek taktyczny, którego głównym zadaniem jest obrona polskich obszarów morskich, utrzymanie reżimu operacyjnego w przybrzeżnej strefie obrony oraz udział w obronie wybrzeża morskiego²⁴;

Oddział Zabezpieczenia MW – jednostka zabezpieczenia bojowego, podlegająca bezpośrednio dowódcy MW. Odpowiada za obronę i ochronę dowództwa i sztabu MW, jak również za funkcjonowanie Grupy Reagowania Kryzysowego MW w czasie pokoju i kryzysu²⁵;

Centrum Wsparcia Teleinformatycznego i Dowodzenia MW – jest jednostką zabezpieczenia operacyjnego, podlegającą bezpośrednio dowódcy MW. Odpowiada za całokształt przedsięwzięć związanych z systemami łączności i informatyki MW. Jednostka realizuje także zadania dotyczące zabezpieczenia logistycznego innych jednostek MW²⁶;

---

²¹ *Zadania sojusznicze Marynarki Wojennej RP*, <http://www.mw.mil.pl/index.php?akcja=zadsoj> (dostęp: 23.02.2011 r.).

²² *Centrum Operacji Morskich*, <http://www.mw.mil.pl/index.php?akcja=com> (dostęp: 23.02.2011 r.).

²³ *3 Flotylla Okrętów*, <http://www.mw.mil.pl/index.php?akcja=3flot> (dostęp: 23.02.2011 r.).

²⁴ *8 Flotylla Obrony Wybrzeża*, <http://www.mw.mil.pl/index.php?akcja=8flot> (dostęp: 23.02.2011 r.).

²⁵ *Oddział Zabezpieczenia MW*, <http://www.mw.mil.pl/index.php?akcja=ozmw> (dostęp: 23.02.2011 r.).

²⁶ *Centrum Wsparcia Teleinformatycznego i Dowodzenia MW*, <http://www.mw.mil.pl/index.php?akcja=cwtidmw> (dostęp: 23.02.2011 r.).

Zespół Informatyki MW – jest samodzielną jednostką specjalistyczno-wykonawczą. W zakresie informatycznym wspiera bieżącą działalność instytucji wojskowych, wchodzących w skład morskiego rodzaju sił zbrojnych²⁷;

Biuro Hydrograficzne Marynarki Wojennej zabezpiecza pod względem nawigacyjnym, hydrograficznym i hydrometeorologicznym działania sił MW. Zapewnia bezpieczeństwo użytkownikom morza. Dzięki Biurze marynarze mają m.in. mapy, wydawnictwa nawigacyjne, jak również ostrzegani są o niebezpieczeństwach podczas żeglugi²⁸;

Dywizjon Zabezpieczenia Hydrograficznego MW to dywizjon morski z autonomicznymi systemami radionawigacyjnymi i geodezyjnymi, z własną bazą środków transportowych, podlegającym Dowódcy MW (poprzez Zastępcę Dowódcy – Szefa Sztabu MW). W składzie dywizjonu: 3 okręty (ORP *Arctowski*, ORP *Heweliusz*, ORP *Iskra*); 2 kutry; 3 motorówki hydrograficzne; pododdziały zabezpieczenia radionawigacyjnego oraz topogeodezyjnego i transportowego. Dywizjon wykonuje zadania z zakresu nawigacyjno-hydrograficznego zabezpieczenia działań sił MW, zgodnie ze standardami NATO oraz Międzynarodowej Organizacji Hydrograficznej (IHO) w ścisłej współpracy z Biurem Hydrograficznym MW. Ponadto dywizjon bierze udział w procesie szkolenia morskiego słuchaczy Akademii Marynarki Wojennej²⁹.

Wojska Specjalne (WS) są rodzajem sił zbrojnych, powołanym ustawą z 24.05.2007 r. (o zmianie ustawy o powszechnym obowiązku obrony RP...). Przeznaczono je do realizacji samodzielnych operacji specjalnych, które mogą być także wspierane przez inne rodzaje sił zbrojnych. Podporządkowane są Dowództwu Wojsk Specjalnych (stacjonującemu w Krakowie). W składzie Wojsk Specjalnych jest: Jednostka Wojskowa GROM (mająca swoje czony w Warszawie i Krakowie); Morska Jednostka Działań Specjalnych (Gdynia); 1 Pułk Specjalny Komandosów (Lubliniec); Jednostka Wsparcia Dowodzenia i Zabezpieczenia Wojsk Specjalnych (Kraków)³⁰.

---

²⁷ *Zespół Informatyki MW*, <http://zi.mw.mil.pl/> (dostęp: 23.02.2011 r.).

²⁸ *Biuro Hydrograficzne Marynarki Wojennej*, http://www.mw.mil.pl/index.php?akcja=biuro_hydr (dostęp: 23.02.2011 r.).

²⁹ *Dywizjon Zabezpieczenia Hydrograficznego MW*, <http://www.mw.mil.pl/index.php?akcja=dzh> (dostęp: 23.02.2011 r.).

³⁰ P. Bernabiuk, *Pytania o komandosów*, „Polska Zbrojna” nr 28 z 13.07.2008 r., s. 24-25; M. Kowalska-Sendek, *Specjaliści pod Wawel*, „Polska Zbrojna” nr 35 z 31.08.2008 r., s. 22-23; B. Politowski, *Wojsko eksportowe*, „Polska Zbrojna” nr 50 z 11.12.2008 r., s. 7-11; B. Politowski, *Trzy specjalne procenty*, „Polska Zbrojna” nr 17 z 28.04.2009 r., s. 41-43; B. Politowski, *Morska robota i Komandosi z głębin*, „Polska Zbrojna” nr 29 z 19.07.2009 r., s. 8-17;

Żandarmeria Wojskowa (ŻW) została powołana *ustawą 24 sierpnia 2001 roku o Żandarmerii Wojskowej i wojskowych organach porządkowych*³¹, w której szczegółowo określono właściwość, zadania oraz obowiązki i uprawnienia ŻW w Siłach Zbrojnych RP. Zadania ŻW: zapewnienie przestrzegania dyscypliny wojskowej; ochranianie porządku publicznego na terenach oraz obiektach jednostek wojskowych i w miejscach publicznych; ochranianie życia i zdrowia ludzi oraz mienia wojskowego przed zamachami naruszającymi te dobra; wykrywanie przestępstw i wykroczeń, w tym skarbowych, popełnionych przez osoby, w stosunku do których ŻW jest właściwa, ujawnianie i ściganie ich sprawców oraz ujawnianie i zabezpieczanie dowodów tych przestępstw i wykroczeń; dokonywanie analizy oświadczeń o stanie majątkowym żołnierzy zawodowych i przedstawianie ministrowi Obrony Narodowej wniosków w tym względzie; zapobieganie popełnianiu przestępstw i wykroczeń, przez osoby w stosunku do których ŻW jest właściwa i innym zjawiskom patologicznym, a szczególnie alkoholizmowi i narkomanii w siłach zbrojnych; współdziałanie z polskimi i zagranicznymi organami oraz służbami – (właściwymi w sprawach bezpieczeństwa i porządku publicznego) – i policjami wojskowymi; zwalczanie klęsk żywiołowych, nadzwyczajnych zagrożeń środowiska i likwidowanie ich skutków oraz uczestniczenie w akcjach poszukiwawczych, ratowniczych i humanitarnych, mających na celu ochronę życia i zdrowia oraz mienia; wykonywanie innych zadań określonych w odrębnych przepisach. W strukturze Żandarmerii Wojskowej jest: Komenda Główna; 3 Oddziały Specjalne; 10 Oddziałów; 2 Wydziały; 45 Placówek³².

2. Korpus Zmechanizowany (2 KZ) sformowano na bazie Korpusu Powietrzno-Zmechanizowanego oraz wydzielonych jednostek Śląskiego i Pomorskiego Okręgu Wojskowego. Osiągnął gotowość do działania z dniem 1.01.2002 r. Jego dowództwo oraz podporządkowane jednostki mieszczą się w garnizonie Kraków. Od 1.01.2002 r. do 1.04.2004 r. Korpus był związkiem operacyjno – taktycznym, przeznaczonym do: prowadzenia działań bojowych na obszarze NATO samodzielnie i we współdziałaniu z wojskami sojusznicznymi; walki z przeciwnikiem naziemnym i powietrznym; współuczestniczenia w rozwiązywaniu sytuacji kryzysowych. Wtedy Korpusowi podporządkowano: dwie dywizje, pięć brygad, pięć pułków i dwa

---

B. Politowski, *Strzał w dziesiątkę i Urodzeni żołnierze*, „Polska Zbrojna” nr 21 z 24.05.2009 r., s. 22-24; *Wojska Specjalne Rzeczypospolitej Polskiej*, http://pl.wikipedia.org/wiki/Wojska_Specjalne_Rzeczypospolitej_Polskiej#Organizacja (dostęp: 23.02.2011 r.).

³¹ Dz. U. Nr 123, poz. 1353 z późn. zm.

³² B. Grochowski, *Walka o dyscyplinę*, „Polska Zbrojna” nr 27 z 6.07.2008 r., s. 16-17; *Struktura Żandarmerii Wojskowej*, <http://www.zw.wp.mil.pl/index.php?go=struktura> (dostęp: 23.02.2011 r.); *Zadania Żandarmerii Wojskowej*, <http://www.zw.wp.mil.pl/index.php?go=zadania> (dostęp: 23.02.2011 r.).

samodzielne bataliony. 2 KZ jako pierwszy związek operacyjno-taktyczny WP uzyskał tzw. *afirmację* NATO w czasie ćwiczenia *Cannon Cloud 2002*, potwierdzając gotowość do: dowodzenia na szczeblu sojuszniczym doraźnie tworzonymi grupami operacyjnymi; udziału w ćwiczeniach sojuszniczych w roli dowództwa korpusu. Po przekazaniu w kwietniu 2004 r. podległych związków taktycznych i JW w bezpośrednie podporządkowanie Dowództwa Wojsk Lądowych – Dowództwo 2 KZ otrzymało nowe zadania. Obecnie jest ono przeznaczone do organizacji i prowadzenia szkolenia oraz ćwiczeń dla wybranych dowództw i jednostek operacyjno-taktycznych Wojsk Lądowych, czy doraźnie tworzonych zgrupowań zadaniowych. Występuje także jako załączek szczebla operacyjno-taktycznego do współpracy i współdziałania z dowództwami tegoż szczebla z NATO. Przygotowane jest do udziału w ćwiczeniach narodowych i sojuszniczych w roli dowództwa korpusu, a także do dowodzenia doraźnie tworzonymi zgrupowaniami operacyjnymi. Do tej pory Dowództwo 2 KZ odpowiadało m.in. za: przygotowanie i kierowanie ćwiczeniami pod kryptonimem *EUPHRATES*; ćwiczenia *BAGRAM* (których celem było sprawdzenie stanu przygotowania kolejnych zmian PKW Irak, a później PKW Afganistan). Dowództwo Korpusu współpracuje z podobnymi dowództwami w ramach NATO. Wspólnie z Korpusem ARRC (Allied Rapid Reaction Corps) i włoskim korpusem NRDC-ITA wchodzi w skład grupy roboczej, powołanej przez Sojusznicze Dowództwo Operacyjne NATO (ACO/SHAPE) do współpracy w dziedzinie przygotowania ćwiczeń i koordynacji opracowania dokumentów normatywnych. Współpracuje również – w ramach tworzenia Grupy Bojowej Unii Europejskiej 2010 – z wyznaczonymi partnerami z państw-założycieli grupy oraz w ramach budowy środków zaufania i bezpieczeństwa w Europie z 13. Korpusem Armijnym Ukrainy³³.

Wielonarodowy Korpus Północ-Wschód (MNC NE) jest międzynarodowym wyższym związkiem taktycznym NATO, składającym się z formacji stacjonujących na terenie Danii, Niemiec i Polski. Formowanie Korpusu zakończono 18.09.1999 r. W jego stanie osobowym jest personel z 11 państw. Do ważnych zadań Korpusu należy zaliczyć: podejmowanie działań wynikających z artykułu 5. Traktatu Waszyngtońskiego (czyli wspólnej obrony w przypadku agresji); wspieranie działań pokojowych i humanitarnych w ramach misji realizowanych przez NATO; wzmacnianie współpracy między Polską, Niemcami oraz Danią. W strukturze Korpusu jest: Dowództwo i sztab z NATO (Szczecin); kompania dowodzenia z NATO (Szczecin); Dywizja Jutlandzka z Danii (Fredericia); 12. Dywizja Zmechanizowana z Polski (Szczecin); 14. Dywizja Grenadierów Pancernych z Niemiec (Prenzlau); Brygada Wsparcia

---

³³ 2 Korpus Zmechanizowany, <http://www.2kz.mil.pl/> (dostęp: 23.02.2011 r.); J. Wiśniewski, *Pionierzy w NATO*, „Polska Zbrojna” nr 1 z 6.01.2008 r., s. 34-35; *Wojska Lądowe Rzeczypospolitej Polskiej*, Warszawa 2005, s. 13.

Dowodzenia WKPW z Polski (Stargard Szczeciński); 100. batalion łączności z Polski (Wałcz); 102 batalion ochrony wojsk (tylko na stan wyjątkowy); 104. batalion zabezpieczenia z Polski (Wałcz); 610. batalion łączności z Niemiec (Prenzlau); 4. Centrum Koordynacji Operacji Powietrznych z Polski (Szczecin). Wielonarodowy Korpus Północ-Wschód w 2010 roku brał ponownie udział w operacji afgańskiej. Korpus jest podporządkowany Dowództwu Sił Sojuszniczych NATO ds. Operacji³⁴.

Dowództwo Garnizonu Warszawa (DGW) utworzono po rozwiązaniu *Dowództwa Zgrupowania Jednostek Zabezpieczenia MON*, przejęło niemal wszystkie jego zadania, włączając także do swoich struktur Komendę Garnizonu (wraz z podporządkowanymi jej pododdziałami reprezentacyjnymi). 15.05.2007 r. – (w ramach restrukturyzacji DGW) – rozwiązano Komendę Garnizonu i utworzono nowe stanowisko (pomocnika dowódcy GW ds. ceremoniału wojskowego). DGW, dysponując zapleczem materiałowym i bazą remontowo-diagnostyczną, zajmuje się całą sferą działań logistycznych, związanych z zapewnieniem środków transportu i zaopatrywaniem około 280 różnego rodzaju instytucji – (głównie komórek organizacyjnych MON, placówek badawczych i jednostek wojskowych) – w środki techniczne, umundurowanie, sprzęt kwaterunkowy i informatyczny. Ponadto, DGW wykonuje zadania militarne, związane z funkcjonowaniem systemu kierowania i dowodzenia Siłami Zbrojnymi RP. Wykonuje je poprzez wyspecjalizowane jednostki, które wykorzystując systemy łączności satelitarnej, radiowej i sieć komputerową, umożliwiają instytucjom MON m.in. kontakty z naszymi kontyngentami wojskowymi oraz instytucjami resortowymi państw sojuszniczych. Łącznościowcy z jednostek podległych DGW służą w misjach pokojowych i stabilizacyjnych w Afganistanie, Iraku oraz Bośni i Hercegowinie. Swoistą wizytówką, *znakiem firmowym* DGW jest Batalion Reprezentacyjny WP, którego żołnierze w ciągu roku zapewniają oprawę ceremonialną ok. 1200 przedsięwzięć, głównie uroczystości państwowych, wojskowych i patriotyczno-religijnych, odbywających się w kraju i za granicą. Często towarzyszy im Orkiestra Reprezentacyjna WP, funkcjonująca w strukturach ww. batalionu, występująca podczas szczególnych świąt w historycznych mundurach z okresu Księstwa Warszawskiego. Żołnierze pododdziałów reprezentacyjnych pełnią straż na posterunkach honorowych przed Grobem Nieznanego Żołnierza i Pałacem Prezydenckim. Istotnym elementem działalności DGW jest współpraca

---

³⁴ M. Kwaśniewski, *Jedyny taki korpus*, „Polska Zbrojna” nr 39 z 27.09.2009 r., s. 27-28; E. Pietrzyk (Dowódca Grupy Organizacyjno-Przygotowawczej Dowództwa Wielonarodowego Korpusu Północno-Wschodniego), *Wielonarodowy Korpus Północno-Wschodni*, „Myśl Wojskowa” nr 4, Warszawa 1999, s. 159-170; *Wielonarodowy Korpus Północno-Wschodni*, http://pl.wikipedia.org/wiki/Wielonarodowy_Korpus_P%C3%B3%C5%82nocno-Wschodni (dostęp: 23.02.2011 r.).

zagraniczna, w ramach której utrzymuje ono stałe kontakty zagraniczne z władzami wojskowymi garnizonów Europy Środkowej, tj. Bratysławy, Berlina, Budapesztu, Bukaresztu, Kijowa, Lublany, Pragi i Wiednia. Pomyślnie rozwijająca się współpraca obejmuje m.in. spotkania, konferencje, seminaria, wspólne uroczystości i inne przedsięwzięcia reprezentacyjne. Pozwala ona przede wszystkim na wymianę doświadczeń w działalności szkoleniowej, garnizonowej i realizacji ceremoniału wojskowego. *Dowódcy Garnizonu Warszawa podlegają* następujące jednostki wojskowe: 15. Sieradzka Brygada Wsparcia Dowodzenia; Pułk Ochrony w Warszawie; 10. Warszawski Pułk Samochodowy; 10. Pułk Dowodzenia we Wrocławiu; Batalion Reprezentacyjny WP; Ośrodek Reprezentacyjny MON; Wojskowy Ośrodek Szkoleniowo-Kondycyjny w Mrągowie; 12. Rejonowe Warsztaty Techniczne w Warszawie; Oddziały Zabezpieczenia w Warszawie (Ochota, Praga)³⁵.

Centrum Szkolenia Sił Połączonych NATO (3 JFTC). 25.06.2004 r. odbyła się inauguracja działalności sojuszniczego Centrum Szkolenia Sił Połączonych NATO (Joint Force Training Centre) w Bydgoszczy. Wraz z Centrum Analiz i Doświadczeń w Monsanto w Portugalii i Centrum Działań Połączonych w Stavanger w Norwegii, podlega Sojuszniczemu Dowództwu Transformacji w Norfolk (w USA). Bydgoska placówka szkoli przede wszystkim sztaby dywizji, brygad i batalionów, w celu zapoznania ich żołnierzy z nowymi doktrynami i technologiami. W ten sposób transformacja sił zbrojnych NATO nabiera pełniejszego wymiaru i przyczynia się do lepszej współpracy wojskowej między Europą a USA. JFTC w Bydgoszczy wspiera szkolenia dla sił NATO oraz jego partnerów. Prowadzi także wspólne szkolenia na poziomie taktycznym: stanowisk dowodzenia i personelu wsparcia dowódców tego szczebla. JFTC wspomaga Allied Command Transformation (ACT) i Dowództwo Operacji (ACO) w promowaniu nauki – m.in. przez szkolenie sił NATO, w celu poprawy wydolności NATO i wspólnej taktycznej interoperacyjności. JFCT współpracuje także z innymi krajowymi ośrodkami szkolenia, w tym z Centrami Eksceleencji (COE) i w ramach *Partnerstwa dla Pokoju (PdP)*, aby zapewnić stosowanie standardów NATO we wspólnych dziedzinach nauki oraz praktyki. JFCT umożliwia wymianę wspólnych doświadczeń i wdrażanie wynikających z nich norm. Dzięki temu może wpływać na rozwój doktryny NATO. Implikacją tych działań mogą być określone przekształcenia w ramach Sojuszu. Ponadto Centrum ułatwia wspólne szkolenie żołnierzy oraz personelu w zakresie zbiorowej walki o certyfikację, według kryteriów określonych przez dowódców strategicznych (SC's)³⁶.

³⁵ A. Bartkiewicz, *Niezwykły garnizon*, „Polska Zbrojna” nr 2 z 19.01.2008 r., s. 14-15; *Dowództwo Garnizonu Warszawa*, <http://www.dgw.wp.mil.pl/> (dostęp: 23.02.2011 r.).

³⁶ <http://www.jftc.nato.int/>; *Inauguracja Centrum Szkolenia Sił Połączonych NATO*, <http://www.wp.mil.pl/pl/artukul/570> (dostęp: 23.02.2011 r.); *Organizacja ACT – Wspólne*

Najważniejsze strukturalne i osobowe zmiany WP z lat 1989-2010

W całym okresie powojennym (od 1945 roku) aż do 1994 roku w Polsce dominował pogląd, że istotną częścią Sił Zbrojnych RP powinni być żołnierze, powoływani do WP w ramach obowiązkowej służby wojskowej. Jednak już na początku transformacji systemu politycznego i gospodarczego w Polsce podejmowano decyzje o ograniczeniu ilości żołnierzy w WP³⁷. Działania te były implikowane m.in. trudną sytuacją gospodarczą państwa i coraz bardziej ugruntowującym się przekonaniem o tym, że ważniejsza jest jakość a nie ilość żołnierzy w armii. Warto przy tym podkreślić, że w latach poprzedzających transformację ustrojową w Polsce, tj. w 1987 r. w WP służyło 406 tys. żołnierzy³⁸, a w 1988 r. 347 tys. żołnierzy³⁹.

W latach 1989-2010 ponad trzykrotnie zmniejszyła się ilość żołnierzy w WP (z 313.800 do 100.272)⁴⁰. Wskutek tego znacznie wzrosły nakłady finansowe na wyposażenie osobiste i wyszkolenie żołnierzy WP. Dzięki temu skutecznie realizowano proces profesjonalizacji naszych sił zbrojnych, co doprowadziło do stopniowego likwidowania poboru (aż do jego zaniechania w 2010 roku).

Wybrane zmiany osobowe w WP z lat 1994-2010

W omawianym okresie największe ubytki – ilościowe – zanotowano w korpusie oficerskim Sił Zbrojnych RP. W 1994 roku w WP było 43.500 oficerów (18,9% stanu osobowego WP); 45.600 chorążych i podoficerów zawodowych (19,8% stanu osobowego WP); 141.000 żołnierzy zasadniczej służby wojskowej (61,2% stanu

---

Centrum Szkolenia Sił (JFTC), <http://translate.google.pl/translate?hl=pl&langpair=en%7Cpl&u=http://www.act.nato.int/content.asp%3Fpageid%3D332> (dostęp: 23.02.2011 r.); K. Wilewski, *Zachowajcie dystans*, „Polska Zbrojna” nr 28 z 12.07.2009 r., s. 14-17.

³⁷ Świadczą o tym dane z tabeli nr 2.

³⁸ E. Pietrzyk (szef Zarządu I Sztabu Generalnego WP), *Kult armatniego mięsa*, „Wprost” nr 7 z 12.02.1995 r., s. 62-63.

³⁹ Oświadczenie Komitetu Ministrów Obrony Państw-Stron Układu Warszawskiego „O liczebnym stosunku sił zbrojnych i uzbrojenia Układu Warszawskiego i Paktu Północnoatlantyckiego w Europie i przyległych akwenach” (dalej Oświadczenie), „Trybuna Ludu” nr 26 z 31.01.1989 r., s. 4-5.

⁴⁰ Do tych zmian przyczyniły się także: zobowiązania o redukcji WP (w Układzie CFE Polska zobowiązała się, że do 17.11.1995 r. będzie miała 234.000 żołnierzy). Działania te były ukierunkowane na dostosowanie naszych sił zbrojnych do wymogów i standardów NATO. Dane liczbowe z tabeli nr 2.

osobowego WP)⁴¹. Natomiast w 2010 roku w WP było 22.705 oficerów [ich ilość zmniejszyła się o 20.795 (47,8%) w stosunku do 1994 roku]. Jednak stanowili oni 22,6% stanu osobowego WP⁴². Godny uwagi jest znaczny wzrost procentowy ilości podoficerów zawodowych. W 2010 roku było ich 41.779 (41,66% stanu osobowego WP), a w 1994 roku wskaźnik ten wynosił 19,8%. W stosunku do 1994 roku o 210% wzrosła ilość podoficerów, w proporcjach odnoszących się do całego stanu osobowego WP⁴³.

Zmiany strukturalne w WP i wprowadzenie nowego uzbrojenia oraz sprzętu wpłynęło na proces przeformowywania i podnoszenia gotowości jednostek wojskowych. Także poprzez ich lepsze ukompletowanie, koncentrację wojsk w wybranych garnizonach, dysponujących odpowiednią infrastrukturą i dobrymi warunkami do szkolenia. Istotne było przy tym rozformowywanie bądź łączenie jednostek dublujących się lub posiadających podobne zadania. Tylko w latach 1999-2008 rozformowano prawie 2.100 jednostek wojskowych (JW), dalszych ponad 3.200 przeformowano, a od nowa sformowano prawie 700 JW. Zakres dokonanych zmian był rzeczywiście wyjątkowy. Implikacje tego procesu były często bardzo dotkliwe dla żołnierzy zawodowych. Dotyczyło to szczególnie oficerów, ponieważ znacznie zmniejszyła się ilość tego rodzaju etatów w WP. Zlikwidowano także wiele garnizonów, m.in. tak znane jak: Gubin, Koźuchów, Słubice, Strzegom, Żary, Babimost, Goleniów, Debrzno, Zegrze Pomorskie i Nowe Miasto nad Pilicą. Szereg innych garnizonów funkcjonuje nadal tylko dzięki zachowanym tam wojewódzkim sztabom wojskowym, wojskowym komendom uzupełnień i węzłom łączności. W 2000 roku w Polsce było 235 garnizonów i tzw. miejscowości wojskowych. Natomiast w 2009 roku już tylko 126 garnizonów. Uwzględniając to, że tzw. miejscowości wojskowe zostały włączone do garnizonów, można stwierdzić, iż w tym zakresie dokonano bardzo znaczącej redukcji. 1.01.2010 r. w WP było 1611 JW, a 1.01.2011 r. już tylko 1394 (tj. o 217 mniej). To była i będzie cena niezbędnych reform na dro-

---

⁴¹ M. Cielemecki, *Zawód: oficer*, „Wprost” nr 32 z 7.08.1994 r., s. 26; E. Pietrzyk, *Kult armatniego...*, dz. cyt., s. 62-63; *Rocznik 1996*, s. 92. Obliczenia własne. Por. tabela nr 2.

⁴² (AG), *Manewr wojskami*, „Polska Zbrojna” nr 7 z 13.02.2011 r., s. 5; *Stan ewidencyjny żołnierzy w Siłach Zbrojnych RP na dzień 18.01.2010 roku*, http://www.wp.mil.pl/pl/strona/47/LG_54_55 (dostęp: 28.04.2010 r.). Obliczenia własne.

⁴³ M. Cielemecki, *Zawód: oficer...*, dz. cyt., s. 26; E. Pietrzyk, *Kult armatniego...*, dz. cyt., s. 62-63; *Rocznik 1996*, s. 92; *Stan ewidencyjny żołnierzy w Siłach Zbrojnych RP na dzień 31.01.2011 roku*, http://www.wp.mil.pl/pl/strona/47/LG_54_55 (dostęp: 25.04.2011 r.). W 1994 roku w WP był korpus chorążych i korpus podoficerski. Teraz scalono je w jeden korpus podoficerski. Obliczenia własne, uwzględniające wspomnianą przemianę. Por. tabela nr 2.

dze transformacji naszych sił zbrojnych, a patrząc szerzej trwającej transformacji NATO⁴⁴.

Zmiany strukturalne w WP w latach 1999-2010

W okresie naszego członkostwa w NATO nastąpiło znaczne spłaszczenie struktur organizacyjnych Sił Zbrojnych RP. Usprawniono dowodzenie wojskami i wyeliminowano zbędne ogniwa pośrednie. Rozdzielono wojska operacyjne od całej pozostałej reszty jednostek wsparcia, zabezpieczenia oraz administracji wojskowej. Organizacja wojsk została dostosowana do rzeczywistych potrzeb operacyjnych sił zbrojnych. Stojący najwyżej w hierarchii wojskowych organów kierowania i planowania Sztab Generalny Wojska Polskiego przeszedł w tym okresie trzy poważne reorganizacje, skutkujące znaczną redukcją personelu, ale przede wszystkim dostosowaniem tego organu do realizacji jego najważniejszej funkcji, jaką jest planowanie rozwoju Sił Zbrojnych RP. Podobną reorganizację przeszły dowództwa rodzajów sił zbrojnych. Na tych dowództwach spoczywał – przede wszystkim – obowiązek bieżącego kierowania podległymi im JW i ich szkolenia, celem przygotowania jednostek do operacji różnego typu. Część zadań realizowanych dotychczas przez Sztab Generalny i dowództwa rodzajów sił zbrojnych przejął nowe instytucje dowodzenia. W 2003 roku utworzono Dowództwo Operacyjne Sił Zbrojnych RP, które dowodzi naszymi kontyngentami za granicą oraz kieruje działaniami wydzielonych jednostek wojskowych na terenie kraju w sytuacjach kryzysowych i w wypadku klęsk żywiołowych. Ponadto prowadzi ćwiczenia zgrywające wydzielonych jednostek wszystkich rodzajów sił zbrojnych, przygotowując je do działań połączonych. Jednolitość systemu dowodzenia operacyjnego dopełniają wcześniej utworzone instytucje: Centrum Operacji Powietrznych (wraz z ośrodkami dowodzenia i naprowadzania) i Centrum Operacji Morskich. Kolejną zmianą o zasadniczym znaczeniu dla WP było utworzenie w 2006 roku Inspektoratu Wsparcia Sił Zbrojnych, który scentralizował całą logistykę wykonawczą armii i przejął sprawy funkcjonowania terenowych organów administracji wojskowej (czyli wojewódzkich sztabów wojskowych i wojskowych komend uzupełnień). W 2007 roku utworzono Dowództwo Wojsk Specjalnych, nadając im status rodzaju sił zbrojnych. Powstał także Inspektorat Wojskowej Służby Zdrowia i Inspektorat Uzbrojenia. Efektem dokonanych zmian organizacyjnych w WP było wyraźne spłaszczanie

---

⁴⁴ F. Gałor, *Siły Zbrojne RP w kontekście członkostwa Polski w NATO*, „Wiedza Obronna” 2009, nr 1, Warszawa 2009, s. 29-46; F. Gałor, *Na co nam NATO*, <http://konflikty.wp.pl/drukuj.html?wid=10930966&ticaid=19f9f> (dostęp: 4.06.2010 r.).

struktur organizacyjnych. Wskutek tego usprawniono dowodzenie i wyeliminowano zbędne ogniwa pośrednie. Dzięki temu udało się rozdzielić wojska operacyjne od pozostałej reszty jednostek: wsparcia, zabezpieczenia, szkolnych i od administracji wojskowej. W miarę możliwości organizację WP dostosowano do rzeczywistych potrzeb operacyjnych oraz posiadanego uzbrojenia i sprzętu wojskowego. Dążąc do dalszego uproszczenia i usprawnienia struktury organizacyjnej WP podjęto decyzję o likwidacji okręgów wojskowych. Wprowadzenie do WP nowego uzbrojenia i sprzętu wpłynęło pozytywnie na proces przeformowywania oraz wzmocnienia gotowości bojowej JW. W tym także poprzez ich lepsze ukompletowanie, koncentrację wojsk w wybranych garnizonach, dysponujących odpowiednią infrastrukturą i dobrymi warunkami do szkolenia. Podobny wpływ na gotowość bojową w WP miało rozformowywanie bądź łączenie jednostek dublujących się lub o podobnych zadaniach. W dużym stopniu opisane zmiany organizacyjne WP były stymulowane doświadczeniami żołnierzy z operacji sojuszniczych i koalicyjnych⁴⁵.

Siły Zbrojne RP z lat 2013-2014

Po piętnastu latach członkostwa w NATO nasze siły zbrojne zdecydowanie się odmieniły. Od 2010 r. są profesjonalizowane, zdolne do realizacji całej gamy zadań zarówno na terenie kraju, jak i poza nim. Posiadają wykształconą oraz wyszkoloną według nowych zasad i potrzeb kadrę oficerską (w tym absolwentów najlepszych zachodnich uczelni wojskowych). Znaczna ilość żołnierzy WP uczestniczyła w ćwiczeniach z wojskami państw sojuszniczych i partnerskich. Dlatego mają doświadczenie z różnorodnych operacji (m.in. misji pokojowych i stabilizacyjnych na różnych kontynentach). Z roku na rok wzrasta liczba żołnierzy, którzy służyli w strukturach dowodzenia NATO. Dzięki temu posiadają praktyczne umiejętności współdziałania z żołnierzami armii sojuszniczych. Sukcesywnie doskonalili się organizację WP, aby uczynić ją bardziej elastyczną i łatwiejszą w dowodzeniu. W znacznym stopniu unowocześniono uzbrojenie i sprzęt, podnosząc znacznie możliwości bojowe Sił Zbrojnych RP⁴⁶.

Wojska Lądowe stanowią trzon Sił Zbrojnych RP. Przeznaczone są do zapewnienia obrony przed atakiem lądowo-powietrznym w dowolnym rejonie państwa, na każdym kierunku, w obliczu każdej formy zagrożenia militarnego. Struktura

---

⁴⁵ Tamże.

⁴⁶ Tamże; W. Tkaczew, *Żołnierzy Okręgu w operacjach pokojowych, sojuszniczych i koalicyjnych w latach 1953-2010*, [w:] *65 lat Śląskiego Okręgu Wojskowego 1945-2010*, red. F. Kusiak i W. Tkaczew, Wrocław 2010, s. 39-61.

Wojsk Lądowych (WL) jest oparta na związkach taktycznych, oddziałach i pododdziałach. Zgodnie z wymogami współczesnego pola walki WL przystosowane są do wykonywania zadań operacyjnych i taktycznych w skomplikowanych warunkach meteorologicznych i bojowych. Dysponują dużą siłą ognia, manewrowością, ruchliwością i odpornością na uderzenia przeciwnika. Wojska Lądowe wykorzystują nowoczesne techniki prowadzenia walki oraz wielopłaszczyznowe współdziałanie z Siłami Powietrznymi i Marynarką Wojenną. Narodowa doktryna obronna przewiduje, że WL uczestniczą też w: realizacji zadań wynikających z międzynarodowych zobowiązań Polski, związanych z zapewnieniem bezpieczeństwa, pełnieniem misji pokojowych i humanitarnych, akcjach związanych z likwidacją klęsk żywiołowych. Z WL wydzielane są kontyngenty, pełniące służbę w najodleglejszych zakątkach świata. Trzon wojsk operacyjnych stanowią trzy dywizje: 11. Lubuska Dywizja Kawalerii Pancernej w Żaganiu, 12. Szczecińska Dywizja Zmechanizowana w Szczecinie, 16. Pomorska Dywizja Zmechanizowana w Elblągu. W WL są: rodzaje wojsk (pancerne i zmechanizowane, raketowe i artylerii, obrony przeciwlotniczej, aeromobilne, inżynieryjne, chemiczne, łączności i informatyki); oddziały i pododdziały rozpoznania oraz walki elektronicznej i logistyczne. Od 1.01.2014 r., Dowództwo Generalne RSZ odpowiada za funkcjonowanie WL⁴⁷.

Sily Powietrzne przeznaczone są do obrony przestrzeni powietrznej państwa, prowadzenia operacji mających na celu utrzymanie przewagi w powietrzu i wspierania innych rodzajów wojsk w operacjach połączonych. Odpowiadają także za polski wkład do zintegrowanego systemu obrony powietrznej NATO (NATINADS). Sily Powietrzne (SP) składają się z: dwóch skrzydeł lotnictwa taktycznego (1 SLT, 2 SLT), skrzydła lotnictwa transportowego (3 SLTr), skrzydła lotnictwa szkolnego (4 SLSz), brygady raketowej obrony powietrznej (3 BR OP), brygady radiotechnicznej (3 BRt) i jednostek zabezpieczenia. W składzie SP są trzy główne rodzaje wojsk (lotnicze, obrony przeciwlotniczej, radiotechniczne). Za dowodzenie i kierowanie SP odpowiada Dowództwo Generalne Rodzajów Sił Zbrojnych⁴⁸.

Marynarka Wojenna jest przeznaczona do: obrony interesów państwa na polskich obszarach morskich, morskiej obrony wybrzeża, udziału w lądowej obronie wybrzeża współdziałając przy tym z innymi rodzajami sił zbrojnych w ramach strategicznej operacji obronnej. Zgodnie ze zobowiązaniami międzynarodowymi Marynarka Wojenna (MW) utrzymuje zdolności do realizacji zadań związanych z zapewnieniem bezpieczeństwa zarówno w obszarze Morza Bałtyckiego, jak i poza

---

⁴⁷ <http://dgrsz.mon.gov.pl/sily-zbrojne/kadra-dowodcza/wojska-ladowe-10258/> (dostęp: 3.06.2015 r.).

⁴⁸ <http://dgrsz.mon.gov.pl/sily-zbrojne/kadra-dowodcza/siy-powietrzne-102698/> (dostęp: 3.06.2015 r.).

nim. Głównym zadaniem MW jest: obrona i utrzymanie morskich linii komunikacyjnych państwa podczas kryzysu i wojny, niedopuszczenie do blokady morskiej kraju. W czasie pokoju MW wspiera działania Straży Granicznej w obszarze morskich wód terytorialnych i wyłącznej strefy ekonomicznej. W ramach dostosowania sił morskich Rzeczypospolitej Polskiej do wymagań sojusznicych, MW będzie dysponować jednostkami zapewniającymi aktywny udział w projekcji sił połączonych NATO i UE. Trzon struktury MW tworzą flotylle okrętów (3. Flotylla Okrętów i 8. Flotylla Obrony Wybrzeża), Brygada Lotnictwa Marynarki Wojennej, a także brzegowe jednostki wsparcia i zabezpieczenia działań oraz ośrodki szkolne. Za dowodzenie i kierowanie SP odpowiada Dowództwo Generalne Rodzajów Sił Zbrojnych⁴⁹.

Wojska Specjalne są przeznaczone do prowadzenia operacji specjalnych zarówno w kraju, jak i poza jego granicami w okresie pokoju, kryzysu i wojny. Prowadzone we współdziałaniu z siłami konwencjonalnymi lub samodzielnie zadania, mogą mieć znaczenie strategiczne lub operacyjne. Struktura Wojsk Specjalnych (WS) jest oparta na samodzielnych oddziałach i pododdziałach złożonych ze specjalnie wyselekcjonowanych, wyszkolonych i wyposażonych żołnierzy, przystosowanych do działań w środowisku najwyższego ryzyka. W strukturze WS funkcjonuje: Dowództwo Wojsk Specjalnych (Kraków), Jednostka Wojskowa GROM (Warszawa), Jednostka Wojskowa Komandosów (Lubliniec), Jednostka Wojskowa Formoza (Gdynia), Jednostka Wojskowa Agat (Gliwice), Jednostka Wojskowa Nil (Kraków), 7. Eskadra Działań Specjalnych. Ponadto dowódcy WS podlegają bezpośrednio Zadaniowe Zespoły Bojowe kierowane do operacji specjalnych w ramach misji ISAF w Afganistanie. Każda z jednostek WS posiada swoją specyfikę i jest przygotowana do określonych zadań. WS stanowią część Sił Zbrojnych RP wpisując się w ich wszystkie misje. Najważniejszym i zarazem najtrudniejszym zadaniem jest przygotowanie się do udziału w narodowej operacji obronnej. Poprzez obecność w Afganistanie i zaangażowanie w Siły Odpowiedzi NATO, WS wnoszą istotny wkład w stabilizację sytuacji międzynarodowej. Istotnym zadaniem Wojsk Specjalnych jest utrzymywanie w gotowości sił i środków do wsparcia Policji w zwalczaniu terroryzmu na terenie państwa. WS są gotowe do prowadzenia pełnego wachlarza operacji specjalnych w przypadku zaistnienia zdarzeń z katalogu sytuacji szczególnych. Dowództwo Generalne Rodzajów Sił Zbrojnych odpowiada za funkcjonowanie Wojsk Specjalnych⁵⁰.

---

⁴⁹ <http://dgrsz.mon.gov.pl/sily-zbrojne/kadra-dowodcza/marynarka-wojenna-103278/> (dostęp: 19.08.2014 r.).

⁵⁰ <http://dgrsz.mon.gov.pl/sily-zbrojne/kadra-dowodcza/wojska-specjalne-102598/> (dostęp: 19.08.2014 r.).

Żandarmeria Wojskowa (ŻW) została utworzona na podstawie ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 roku *o Żandarmerii Wojskowej i wojskowych organach porządkowych*, w której szczegółowo określono właściwość, zadania oraz obowiązki i uprawnienia ŻW w Siłach Zbrojnych RP. Najważniejsze zadania ŻW: zapewnienie przestrzegania dyscypliny wojskowej; ochranianie porządku publicznego na terenach oraz obiektach JW i w miejscach publicznych; ochranianie życia i zdrowia ludzi oraz mienia wojskowego przed zamachami naruszającymi te dobra; wykrywanie przestępstw i wykroczeń, w tym skarbowych, popełnionych przez osoby, w stosunku do których ŻW jest kompetentna, ujawnianie i ściganie ich sprawców oraz ujawnianie i zabezpieczanie dowodów tych przestępstw i wykroczeń; analizowanie oświadczeń o stanie majątkowym żołnierzy zawodowych i przedstawianie ministrowi ON stosownych wniosków; zapobieganie popełnianiu przestępstw i wykroczeń przez osoby w stosunku do których jest kompetentna ŻW i innym zjawiskom patologicznym, szczególnie alkoholizmowi oraz narkomanii w WP; współdziałanie z polskimi i zagranicznymi organami oraz służbami – (właściwymi w sprawach bezpieczeństwa i porządku publicznego) – i policjami wojskowymi; zwalczanie klęsk żywiołowych, nadzwyczajnych zagrożeń środowiska oraz likwidowanie ich skutków i czynne uczestniczenie w akcjach poszukiwawczych, ratowniczych, humanitarnych, mających na celu ochronę życia i zdrowia oraz mienia; wykonywanie innych zadań określonych w odrębnych przepisach. W strukturze Żandarmerii Wojskowej jest: Komenda Główna ŻW; 6 Oddziałów terenowych ŻW (w: Bydgoszczy, Elblągu, Krakowie, Szczecinie, Warszawie, Żaganiu); 2 oddziały Specjalne ŻW (w: Mińsku Mazowieckim, Warszawie); Centrum Szkolenia Żandarmerii Wojskowej; Oddział Zabezpieczenia ŻW⁵¹.

Wielonarodowy Korpus Północ-Wschód (MNC NE) jest międzynarodowym wyższym związkiem taktycznym NATO, składającym się z formacji stacjonujących na terenie Danii, Niemiec i Polski. Formowanie Korpusu zakończono 18.09.1999 r. Aktualnie Wielonarodowy Korpus Północno-Wschodni jest w trakcie przejścia do struktury dowodzenia wysokiej gotowości bojowej. Do końca 2018 roku Korpus ma być gotowy do dowodzenia komponentami połączonymi, czyli jednostkami morskimi i powietrznymi. Wzmocnienie gotowości bojowej wiąże się z powiększeniem liczby personelu do 400 osób oraz budową nowej infrastruktury. Obecnie w Szczecinie stacjonują żołnierze z 16 krajów. W 2015 roku do Korpusu mają jeszcze dołączyć żołnierze z: Grecji, Francji, Holandii, Finlandii i Kanady. Jako część struktury wojskowej NATO Korpus może być wykorzystywany w ramach obrony kolektywnej państw NATO, operacjach reagowania kryzysowego, wspierania pokoju i usuwania skutków klęsk żywiołowych. Do ważnych zadań MNC NE należy zaliczyć: działa-

⁵¹ *Zadania Żandarmerii Wojskowej*, <http://zw.wp.mil.pl/pl/6.html> (dostęp: 24.08.2015 r.); *Struktura Żandarmerii Wojskowej*, <http://zw.wp.mil.pl/pl/40.html> (dostęp: 24.08.2015 r.).

nia wynikające z artykułu 5. Traktatu Waszyngtońskiego (dot. wspólnej obrony w razie agresji); wspieranie działań pokojowych i humanitarnych w ramach misji realizowanych przez NATO; wzmacnianie współpracy między Polską, Niemcami oraz Danią. W strukturze Korpusu jest: Dowództwo i sztab z NATO (Szczecin); kompania dowodzenia z NATO (Szczecin); Dywizja Jutlandzka z Danii (Fredericia); 12. Dywizja Zmechanizowana z Polski (Szczecin); 14. Dywizja Grenadierów Pancernych z Niemiec (Prenzlau); Brygada Wsparcia Dowodzenia WKPW z Polski (Stargard Szczeciński); 100. batalion łączności z Polski (Wałcz); 102 batalion ochrony wojsk (tylko w stanie wyjątkowym); 104. batalion zabezpieczenia z Polski (Wałcz); 610. batalion łączności z Niemiec (Prenzlau); 4. Centrum Koordynacji Operacji Powietrznych z Polski (Szczecin). MNC NE brał udział w zakończonej w styczniu 2015 r. operacji afgańskiej. Korpus jest podporządkowany Dowództwu Sił Sojuszniczych NATO ds. Operacji⁵².

Dowództwo Garnizonu Warszawa (DGW), utworzono 1.08.1995 r. po rozwiązaniu *Dowództwa Zgrupowania Jednostek Zabezpieczenia MON*, przejęło niemal wszystkie jego zadania, włączając do swoich struktur Komendę Garnizonu wraz z podporządkowanymi jej pododdziałami reprezentacyjnymi. Podczas restrukturyzacji DGW 15.05.2007 r., rozwiązano Komendę Garnizonu oraz utworzono pion garnizonowy i ceremoniału wojskowego. DGW, dysponując zapleczem materiałowym i bazą remontowo-diagnostyczną, zajmuje się całą sferą działań logistycznych, związanych z zapewnieniem środków transportu i zaopatrywaniem około 280 różnego rodzaju instytucji – (głównie komórek organizacyjnych MON, placówek badawczych i JW) – w środki techniczne, umundurowanie, sprzęt kwaterunkowy oraz informatyczny. Ponadto, DGW wykonuje zadania ochronne na rzecz instytucji MON i SG WP oraz związane z funkcjonowaniem systemu kierowania i dowodzenia siłami zbrojnymi, które realizuje poprzez wyspecjalizowane jednostki wyposażone w systemy łączności satelitarnej, radiowej i sieć komputerową. Specyficzną wizytówką, znakiem firmowym DGW jest Batalion Reprezentacyjny (BR) WP, którego żołnierze w ciągu roku zapewniają oprawę ceremonialną około 1200 przedsięwzięć, głównie uroczystości państwowych, wojskowych i patriotyczno-reli-

---

⁵² M. Kwaśniewski, *Jedyny taki korpus*, „Polska Zbrojna” nr 39 z 27.09.2009 r., s. 27-28; E. Pietrzyk, *Kult armatniego...*, dz. cyt., s. 159-170; *Szczeciński Korpus NATO od 1 czerwca w nowej strukturze*, <http://wiadomosci.wp.pl/kat,1025897,title,Szczeciński-Korpus-NATO-od-1-czerwca-w-nowej-strukturze,wid,1758732,wiadomosc.html> (dostęp: 25.08.2015 r.); *Szczecin: nowy dowódca Korpusu NATO*, <http://wiadomosci.wp.pl/kat,8771,title,Szczecin-nowy-dowodca-Korpusu-NATO,wid,17773771,wiadomosc.html> (dostęp: 25.08.2015 r.); *Wielonarodowy Korpus Północno-Wschodni (WKPW)*, <http://deutsch-polnische-landkarte.info/?p=2754&lang=pl> (dostęp: 25.08.2015 r.).

gijnych, odbywających się w kraju i za granicą. Często towarzyszy im Orkiestra Reprezentacyjna WP i Szwadron Kawalerii WP, funkcjonujące w strukturach ww. batalionu. Żołnierze BR pełnią straż na posterunkach honorowych przed Grobem Nieznanego Żołnierza i Pałacem Prezydenckim. DGW w ramach współpracy zagranicznej utrzymuje stałe kontakty z władzami garnizonów wojskowych Europy Środkowej (Bratysławy, Budapesztu, Berlina, Bukaresztu, Kijowa, Lublany, Pragi, Wiednia). Dobrze rozwijająca się współpraca obejmuje m.in. spotkania, konferencje, seminaria, wspólne uroczystości, inne przedsięwzięcia reprezentacyjne. Dzięki temu następuje wymiana doświadczeń w: działalności szkoleniowej i garnizonowej, realizacji ceremoniału wojskowego. DGW podlegają: 15. Brygada Wsparcia Dowodzenia w Sieradzu, Pułk Ochrony w Warszawie, 10. Warszawski Pułk Samochodowy, 10. Pułk Dowodzenia we Wrocławiu, Batalion Reprezentacyjny WP, 12. Rejonowe Warsztaty Techniczne w Warszawie, trzy oddziały zabezpieczenia (Oddział Zabezpieczenia DGW, Oddział Zabezpieczenia Garnizonu Stołecznego, Oddział Zabezpieczenia), Klub DGW, Ośrodek Reprezentacyjny MON, Wojskowy Ośrodek Szkoleniowo-Kondycyjny w Mrągowie, 20 orkiestr wojskowych⁵³.

Centrum Szkolenia Sił Połączonych NATO [Joint Force Training Centre (JFTC)] w Bydgoszczy utworzono 25.06.2004 r. Wraz z Centrum Analiz i Doświadczeń w Monsanto w Portugalii i Centrum Działań Połączonych w Stavanger w Norwegii podlega Sojuszniczemu Dowództwu Transformacji w Norfolk (w USA). Bydgoska placówka szkoli przede wszystkim sztaby dywizji, brygad i batalionów, w celu zapoznania ich żołnierzy z nowymi doktrynami i technologiami. Dzięki temu transformacja sił zbrojnych NATO nabiera pełniejszego wymiaru i przyczynia się do lepszej współpracy wojskowej między Europą a USA. Centrum Szkolenia w Bydgoszczy wspiera szkolenia dla sił NATO oraz jego partnerów. JFTC prowadzi wspólne szkolenia na poziomie taktycznym: stanowisk dowodzenia i personelu wsparcia dowódców tego szczebla. JFTC wspomaga też Allied Command Transformation (ACT) i Dowództwo Operacji (ACO) w promowaniu nauki – m.in. przez szkolenie sił NATO, w celu poprawy wydolności NATO i wspólnej taktycznej interoperacyjności. JFTC współpracuje też z innymi krajowymi ośrodkami szkolenia, m.in. z Centrami Eksceleencji (COE) i w ramach *Partnerstwa dla Pokoju (PdP)*, celem zapewnienia stosowania standardów NATO we wspólnych dziedzinach nauki i praktyki. JFTC umożliwia także wymianę wspólnych doświadczeń i wdrażanie wynikających z nich norm. Dzięki temu może wpływać na rozwój doktryny NATO. Implikacją tych działań mogą być stosowne przekształcenia w ramach Sojuszu. Ponadto JFTC ułatwia wspólne szkolenie żołnierzy i personelu w zakresie zbiorowej walki o certyfikację, według

⁵³ *Historia DGW*, <http://dgv.wp.mil.pl/pl/31.html> (dostęp: 29.08.2015 r.); *Kult armatniego...*, dz. cyt., *Jednostki DGW*, <http://dgv.wp.mil.pl/pl/32.html> (dostęp: 29.08.2015 r.).

kryteriów określonych przez dowódców strategicznych (SC's). W JFCT zatrudnionych jest ponad 100 wojskowych i pracowników cywilnych z 18 państw NATO⁵⁴.

Organy kierownicze Wojska Polskiego

Minister Obrony Narodowej jest naczelnym organem administracji państwowej w dziedzinie obronności państwa. Kieruje resortem obrony narodowej (ON), w tym przede wszystkim całokształtem działalności Sił Zbrojnych RP. Przygotowuje projekty założeń obronnych państwa, sprawuje ogólne kierownictwo w sprawach wykonywania powszechnego obowiązku obrony. Konstytucja RP przyznaje ministrowi ON prawo realizacji uprawnień Prezydenta RP w zakresie zwierzchnictwa nad siłami zbrojnymi w czasie pokoju. Urząd Ministra Obrony Narodowej odpowiada za: kierowanie w czasie pokoju całokształtem działalności sił zbrojnych; przygotowywanie założeń obronnych państwa, w tym propozycji dotyczących rozwoju i struktury sił zbrojnych; realizowanie generalnych założeń, decyzji i wytycznych Rady Ministrów w zakresie obrony państwa; sprawowanie ogólnego nadzoru nad realizacją zadań obronnych przez organy administracji państwowej, instytucje państwowe, samorządy, podmioty gospodarcze itp. w zakresie powierzonym przez Radę Ministrów; sprawowanie ogólnego kierownictwa w sprawach wykonywania powszechnego obowiązku obrony; zawieranie umów międzynarodowych, wynikających z decyzji Rady Ministrów, dotyczących udziału polskich kontyngentów wojskowych w międzynarodowych misjach pokojowych i akcjach humanitarnych oraz ćwiczeń wojskowych prowadzonych wspólnie z innymi państwami lub organizacjami międzynarodowymi. Minister ON kieruje działalnością resortu i Sił Zbrojnych RP bezpośrednio oraz przy pomocy szefa Sztabu Generalnego WP, sekretarza lub sekretarzy i podsekretarzy stanu. Ministrowi ON podlega także Dowódca Generalny RSZ i Dowódca Operacyjny RSZ⁵⁵.

---

⁵⁴ *Centrum szkolenia NATO w Bydgoszczy przygotowuje nowe kursy*, 9.01.2014 r., <http://wiadomosci.onet.pl/kujawsko-pomorskie/centrum-szkolenia-nato-w-bydgoszczy-przygotuje-nowe-kursy/vwex> (dostęp: 28.08.2015 r.); <http://www.jftc.nato.int/>; *Inauguracja Centrum Szkolenia Sił Połączonych NATO*, <http://www.wp.mil.pl/pl/artykul/570> (dostęp: 29.08.2015 r.); *Organizacja ACT – Wspólne Centrum Szkolenia Sił (JFTC)*, <http://translate.google.pl/translate?hl=pl&langpair=en%7Cpl&u=http://www.act.nato.int/content.asp%3Fpage-id%3D332> (dostęp: 29.08.2015 r.); K. Wilewski, *Zachowajcie dystans*, „Polska Zbrojna” nr 28 z 12.07.2009 r., s. 14-17.

⁵⁵ <http://mon.gov.pl/ministerstwo/artykul/misja/zadania-103249/> (dostęp: 19.08.2015 r.).

Szef Sztabu Generalnego WP podlega bezpośrednio ministrowi Obrony Narodowej (ON). Jest on organem pomocniczym ministra ON w kierowaniu działalnością sił zbrojnych w czasie pokoju. Do zakresu działania szefa Sztabu Generalnego WP należy: planowanie strategicznego użycia Sił Zbrojnych (SZ); programowanie wieloletniego rozwoju SZ; nadzór nad ogólną i operacyjną działalnością SZ, a w szczególności nad planowaniem operacyjnym, gotowością mobilizacyjną i bojową, szkoleniem oraz rozwojem organizacyjno-technicznym SZ; reprezentowanie SZ w najwyższych kolegialnych organach polityczno-wojskowych organizacji międzynarodowych, których Rzeczpospolita Polska jest członkiem; doradzanie ministrowi ON w sprawach dotyczących ogólnej i operacyjnej działalności sił zbrojnych; planowanie przygotowania Ministerstwa ON do funkcjonowania na stanowiskach kierowania w czasie zagrożenia bezpieczeństwa państwa i wojny; przygotowanie i utrzymanie stanowisk kierowania w rejonach rozwinięcia zapasowych stanowisk kierowania obroną państwa dla Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, Prezesa Rady Ministrów oraz ministrów i centralnych organów administracji rządowej wskazanych przez Prezesa Rady Ministrów. Na początku 2015 roku szef Sztabu Generalnego WP przejął w bezpośrednie podporządkowanie wojewódzkie sztaby wojskowe wraz z podległymi im wojskowymi komendami uzupełnień (w ramach terytorialnego zasięgu działania). Dzięki temu zostanie zachowana spójności systemu zarządzania kryzysowego resortu obrony narodowej. Szef Sztabu Generalnego WP wykonuje swoje zadania przy pomocy Sztabu Generalnego Wojska Polskiego⁵⁶.

Dowództwo Operacyjne Rodzajów Sił Zbrojnych (DO RSZ) jest głównym organem dowodzenia, odpowiedzialnym za dowodzenie operacyjne JW, podporządkowanymi mu przez ministra Obrony Narodowej. Podlega ono ministrowi ON. DO RSZ jest odpowiedzialne za planowanie oraz dowodzenie: wojskami i przydzielonymi elementami pozamilitarnymi w operacjach połączonych, pokojowych, ratowniczych, humanitarnych oraz działaniach prowadzonych w celu zapobiegania aktom terroru lub usuwania ich skutków; siłami wydzielonymi do wsparcia administracji rządowej i samorządowej w przypadku wystąpienia niemilitarnych sytuacji kryzysowych. DO RSZ planuje, organizuje i prowadzi ćwiczenia, a także dokonuje oceny zdolności sił

---

⁵⁶ M. Fryc, L. Konopka, *Reforma systemu kierowania i dowodzenia Siłami Zbrojnymi Rzeczypospolitej Polskiej*, „Kwartalnik Bellona” 2014, nr 3/, s. 19; <http://www.sgwp.wp.mil.pl/pl/3.html> (dostęp: 5.06.2015 r.); <http://www.sgwp.wp.mil.pl/pl/6.html> (dostęp: 5.06.2015 r.); http://www.iwpszp.wp.mil.pl/pl/1_2640.html (dostęp: 5.06.2015 r.). W Sztabie Generalnym WP są następujące Zarządy: Organizacji i Uzupełnień P1, Analiz Wywiadowczych i Rozpoznania P2, Planowania Użycia Sił Zbrojnych i Szkolenia P3/P7, Zarząd Planowania i Programowania Rozwoju Sił Zbrojnych P5, Zarząd Kierowania i Dowodzenia P6, Zarząd Planowania Rzecznego P8, Zarząd Logistyki P4.

i środków zadeklarowanych do prowadzenia operacji. Sprawdza utrzymanie zdolności dyżurnych sił i środków oraz wydzielanych do realizacji zadań poza granicami państwa; realizuje wobec nich dowodzenie narodowe, a także sprawuje nadzór nad operacjami specjalnymi. W czasie kryzysu militarnego i wojny DO RSZ jest organem odpowiedzialnym za przygotowanie Stanowiska Dowodzenia Naczelnego Dowódcy Sił Zbrojnych RP. Dowodzi operacyjnie Siłami Zbrojnymi RP oraz elementami układu pozamilitarnego, wydzielonymi w podporządkowanie Dowódcy Operacyjnego na podstawie decyzji ministra ON dla przeprowadzenia łączonoj operacji obronnej. Na bazie DO RSZ rozwija się Stanowisko Dowodzenia Naczelnego Dowódcy Sił Zbrojnych. DO RSZ wykonuje zadania ministra Obrony Narodowej w zakresie ochrony granicy państwowej w przestrzeni powietrznej RP. Dowodzi, poprzez Centrum Operacji Powietrznych i Centrum Operacji Morskich, siłami i środkami wydzielanymi do pełnienia dyżurów bojowych w celu ochrony granicy państwowej w przestrzeni powietrznej RP. DO RSZ wspiera Morski Oddział Straży Granicznej w ochronie obszarów morskich. Odpowiada też za operacyjne kierowanie systemem rozpoznania i prowadzenie analiz⁵⁷.

Dowództwo Generalne Rodzajów Sił Zbrojnych (DG RSZ) jest dowództwem połączonym, odpowiedzialnym za dowodzenie jednostkami wojskowymi rodzajów sił zbrojnych w czasie pokoju i kryzysu oraz pozostałymi po wydzieleniu dla Dowództwa Operacyjnego (DO) JW w czasie wojny. Podlega ono ministrowi ON. W kompetencjach DG RSZ jest szkolenie dowództw i sztabów, wojsk, rezerw osobowych i kształcenie zawodowe. Pełni ono funkcję gestora sprzętu. Oznacza to, że będzie wskazywać jaki sprzęt, o jakich walorach i specyfice będzie niezbędny dla konkretnej grupy żołnierzy, aby osiągnęli wskazane zdolności operacyjne. W strukturze DG RSZ jest: dowództwo; sztab; Inspektoraty: Wojsk Lądowych, Marynarki Wojennej, Sił Powietrznych, Wojsk Specjalnych, Rodzajów Wojsk, Szkolenia. Są to główne narzędzia, którymi dysponuje Dowódca Generalny w zakresie realizacji zadań w swoich obszarach odpowiedzialności. Dowódcy Generalnemu podlegają także: Inspektorat Wsparcia Sił Zbrojnych i Inspektorat Systemów Informacyjnych, dywizje, flotylle, skrzydła, samodzielne brygady, centra szkolenia. Natomiast pododdziały wsparcia i zabezpieczenia działań weszły w podporządkowanie Związków Taktycznych. Najważniejszym celem DG RSZ jest organizacja procesu przygotowania sił i środków oraz ich wydzielenia do prowadzenia operacji zgodnie z planem opracowanym przez DO RSZ. W realizację tego celu będzie zaangażowana strategiczna triada (SG WP, DG RSZ i DO RSZ). DG RSZ zajmie się osiągnięciem zdolności operacyjnych zdefiniowanych przez DO RSZ. Będzie też uczestniczyć

⁵⁷ M. Fryc, L. Konopka, *Reforma systemu kierowania...*, dz. cyt., s. 22; <http://mon.gov.pl/sily-zbrojne/wojsko-polskie/dowodztwo-operacyjne-rsz-102698/> (dostęp: 3.06.2015 r.).

w procesie opracowywania planów użycia Sił Zbrojnych RP w ramach planowanej operacji obronnej oraz reagowania kryzysowego. W jego kompetencjach są także zadania z zakresu przygotowania i utrzymania Gotowości Bojowej oraz Mobilizacyjnej wojsk i rezerw. DG RSZ będzie odgrywało wiodącą rolę w procesie szkolenia wojsk wydzielanych do udziału w operacjach stabilizacyjnych i reagowania kryzysowego oraz akcjach humanitarnych. Po zakończeniu szkolenia, DO RSZ dokona tzw. certyfikacji, czyli sprawdzenia posiadanych zdolności i gotowości do podjęcia działań. Następnie te pododdziały będą podporządkowane DO RSZ, a zadaniem Dowódcy Generalnego będzie utrzymywanie rezerw w gotowości do uzupełnienia wydzielonych sił i środków⁵⁸.

Zarys struktury i zadań inspektoratów Dowództwa Generalnego RSZ

Inspektorat Wojsk Lądowych przygotowuje i realizuje przedsięwzięcia szkoleniowe z dowództwami, sztabami i wojskami Wojsk Lądowych (WL). Wytycza kierunki doskonalenia zawodowego żołnierzy w specjalnościach wojskowych korpusu osobowego WL. Wykonuje zadania wynikające z funkcji gestora Uzbrojenia i Sprzętu Wojskowego w WL. Przygotowuje siły i środki WL do działań bojowych oraz innych działań, w sytuacjach przewidzianych w ustawach i umowach międzynarodowych. Przygotowuje i utrzymuje w gotowości wojska wydzielone do: operacji sojuszniczych i koalicyjnych; realizacji zadań osłony strategicznej granic i terytorium państwa; udziału w akcjach ratowniczych; likwidacji skutków awarii i katastrof oraz klęsk żywiołowych. W strukturze Inspektoratu WL jest: Zarząd Wojsk Pancernych i Zmechanizowanych, Zarząd Wojsk Aeromobilnych i Zmotoryzowanych, Zarząd Wojsk Rakietowych i Artylerii. Inspektorat WL podlega Dowódcy Generalnemu RSZ⁵⁹.

Inspektorat Sił Powietrznych przygotowuje i prowadzi przedsięwzięcia szkoleniowe z dowództwami, sztabami i wojskami jednostek merytorycznie nadzorowanych. Przygotowuje i utrzymuje w gotowości wojska wydzielone do: operacji sojuszniczych i koalicyjnych; realizacji zadań osłony strategicznej granic i terytorium państwa; udziału w akcjach ratowniczych; likwidacji skutków awarii i katastrof oraz klęsk żywiołowych. Przygotowuje siły i środki do pełnienia dyżurów bojo-

---

⁵⁸ L. Majewski, *Synergia dowodzenia*, „Przegląd Sił Zbrojnych” 2014, nr 2, s. 19-22; <http://dgrsz.mon.gov.pl/sily-zbrojne/wojsko-polskie/dowodztwo-generalne-rodzajow-si-zbrojnych-1032598/> (dostęp: 3.06.2015 r.).

⁵⁹ J. Bronowicz, *Rola Inspektoratu Wojsk Lądowych*, „Przegląd Sił Zbrojnych” 2014, nr 3, s. 16-20; <http://dgrsz.mon.gov.pl/dowodztwo/artukul/aktywnosci/inspektorat-wojsk-ladowych-103259/> (dostęp: 5.06.2015 r.).

wych w ramach Zintegrowanego Systemu Obrony Powietrznej i Przeciwrakietowej NATO (NATINAMDS) oraz Systemu Ratownictwa Morskiego i Lądowego. Sprawuje funkcję gestora Uzbrojenia i Sprzętu Wojskowego w zakresie lotnictwa, radiolokacji, ubezpieczenia lotów, bezałogowych systemów walki. W skład Inspektoratu Sił Powietrznych (SP) wchodzi: Zarząd Wojsk Lotniczych, Zarząd Wojsk Radiotechnicznych, Oddział Ćwiczeń, Wydział Koordynacji Przelotów. Zgodnie z decyzją Dowódcy Generalnego RSZ Inspektor SP sprawuje bezpośredni nadzór nad działalnością szkoleniową w: 1. Skrzydle Lotnictwa Taktycznego w Świdwinie; 2. Skrzydle Lotnictwa Taktycznego w Poznaniu; 3. Skrzydle Lotnictwa Transportowego w Powidzu; 4. Skrzydle Lotnictwa Szkolnego w Dęblinie; 3. Brygadzie Radiotechnicznej we Wrocławiu; 1. Brygadzie Lotnictwa Wojsk Lądowych w Inowrocławiu; Brygadzie Lotnictwa Marynarki Wojennej w Gdyni. Dodatkowo sprawuje bezpośredni nadzór nad działalnością: Szefostwa Służby Ruchu Lotniczego Sił Zbrojnych RP w Warszawie; Szefostwa Służby Hydrometeorologicznej SZ RP w Warszawie. Inspektorat SP podlega Dowódcy Generalnemu RSZ⁶⁰.

Inspektorat Marynarki Wojennej przygotowuje i prowadzi przedsięwzięcia szkoleniowe z dowództwami, sztabami oraz wojskami Marynarki Wojennej (MW). Wytacza kierunki doskonalenia zawodowego żołnierzy w specjalnościach wojskowych korpusu osobowego MW. Realizuje zadania wynikające z funkcji gestora Uzbrojenia i Sprzętu Wojskowego używanego w MW. Przygotowuje siły i środki MW do: działań bojowych i innych działań w sytuacjach przewidzianych w ustawach oraz umowach międzynarodowych, przygotowuje oraz utrzymuje w gotowości wojska wydzielone do: operacji sojuszniczych i koalicyjnych oraz do realizacji zadań osłony strategicznej granic i terytorium państwa; udziału w akcjach ratowniczych; likwidacji skutków awarii oraz katastrof i klęsk żywiołowych. W strukturze Inspektoratu MW jest: Zarząd Morski, Zarząd Uzbrojenia. Inspektorat MW podlega Dowódcy Generalnemu RSZ⁶¹.

Inspektorat Wojsk Specjalnych przygotowuje i prowadzi przedsięwzięcia szkoleniowe z dowództwami, sztabami i wojskami Wojsk Specjalnych (WS). Wyznacza kierunki doskonalenia zawodowego żołnierzy w specjalnościach wojskowych korpusu osobowego WS. Realizuje zadania wynikające z funkcji gestora Uzbrojenia i Sprzętu Wojskowego w zakresie WS. Przygotowuje siły i środki WS do działań bojowych

---

⁶⁰ J. Śliwka, *Nowa jakość dowodzenia*, „Przegląd Sił Zbrojnych” 2014, nr 5, s. 48-51; <http://dgrsz.mon.gov.pl/dowodztwo/artukul/aktywnosci/inspektorat-si-powietrznych-10329/> (dostęp: 5.06.2015 r.).

⁶¹ R.S. Demczuk, *Piętnaście lat na kursie NATO*, „Przegląd Sił Zbrojnych” 2014, nr 4, s. 9-14; <http://dgrsz.mon.gov.pl/dowodztwo/artukul/aktywnosci/inspektorat-marynarki-wojennej-10329/> (dostęp: 5.06.2015).

oraz innych działań, w sytuacjach przewidzianych w ustawach i umowach międzynarodowych, Przygotowuje oraz utrzymuje w gotowości wojska wydzielone do: operacji sojuszniczych i koalicyjnych, realizacji zadań osłony strategicznej granic i terytorium państwa; udziału w akcjach ratowniczych; likwidacji skutków awarii oraz katastrof i klęsk żywiołowych. Inspektorat WS podlega Dowódcy Generalnemu RSZ⁶².

Inspektorat Rodzajów Wojsk skupia w sobie sześć odmiennych i odrębnych rodzajów wojsk, realizujących zadania zabezpieczające działania wszystkich rodzajów sił zbrojnych. Dlatego Inspektorat Rodzajów Wojsk (IRW) jest największym z inspektoratów i jednocześnie drugą co do wielkości po Sztapie komórką funkcjonalną DG RSZ. IRW tworzy warunki do szkolenia dowództw, sztabów i wojsk w: Wojskach Rozpoznawczych i Walki Elektronicznej, Wojskach Obrony Przeciwlotniczej, Wojskach Inżynieryjnych, Wojskach Chemicznych, Wojskach Łączności, oddziałach i pododdziałach służby zdrowia. Sprawuje też merytoryczny nadzór nad szkoleniem. Wytacza kierunki kształcenia i doskonalenia zawodowego żołnierzy w specjalnościach następujących korpusów osobowych: rozpoznania i walki elektronicznej, przeciwlotniczego, inżynierii wojskowej, obrony przed bronią masowego rażenia, łączności i informatyki, medycznym. IRW odpowiada za przygotowanie sił i środków tych wszystkich rodzajów wojsk do działań bojowych, wsparcia i ich zabezpieczenia, a także innych, w sytuacjach przewidzianych w ustawach oraz ratyfikowanych umowach międzynarodowych. Koordynuje, organizuje oraz sprawuje nadzór nad realizacją przedsięwzięć związanych z osiągnięciem zdolności operacyjnych nadzorowanych wojsk w ramach programów operacyjnych. IRW stale monitoruje poziom wyszkolenia wojsk wydzielonych do: operacji międzynarodowych, sojuszniczych, koalicyjnych i zadań osłony strategicznej; udziału w akcjach ratowniczych; likwidacji skutków awarii oraz katastrof i klęsk żywiołowych. Inspektorat Rodzajów Wojsk pełni funkcję gestora w stosunku do sprzętu zgodnego z zakresem odpowiedzialności poszczególnych zarządów wchodzących w jego skład. W składzie Inspektorat jest: Zarząd Rozpoznania i Walki Elektronicznej; Zarząd Wsparcia Dowodzenia i Łączności; Zarząd Obrony Powietrznej i Przeciwrakietowej; Zarząd Inżynierii Wojskowej; Zarząd Obrony Przed Bronią Masowego Rażenia; Zarząd Wojskowej Służby Zdrowia. Inspektorat Rodzajów Wojsk podlega Dowódcy Generalnemu RSZ⁶³.

---

⁶² J. Trembecki, *Znaczenie wojsk specjalnych dla sojuszu*, „Przegląd Sił Zbrojnych” 2014, nr 5, s. 93-101; <http://dgrsz.mon.gov.pl/dowodztwo/artukul/aktywnosci/inspektorat-wojsk-specjalnych-10324798/> (dostęp: 5.06.2015).

⁶³ M. Sikora, *Nowa jakość dowodzenia*, „Przegląd Sił Zbrojnych” 2014, nr 4, s. 21-24; <http://dgrsz.mon.gov.pl/dowodztwo/artukul/aktywnosci/inspektorat-rodzajow-wojsk-1032479/> (dostęp: 5.06.2015 r.).

Inspektorat Szkolenia (ISz) jest elementem spinającym szkolenie dowództw, sztabów i wojsk podległych DG RSZ, z uwzględnieniem wymagań określonych przez organizatora systemu, którym jest Zarząd Szkolenia P-7 Sztabu Generalnego WP Inspektorat Szkolenia współdziała w tym zakresie z komórkami wewnętrznymi (sztab i poszczególne inspektoraty dowództwa), jak i zewnętrznymi w układzie narodowym (Ministerstwo Obrony Narodowej, Dowództwo Operacyjne RSZ, Dowództwo Garnizonu Warszawa, Komenda Główna Żandarmerii Wojskowej) oraz układzie międzynarodowym. Inspektorat Szkolenia planuje i koordynuje system szkolenia w Dowództwie Generalnym RSZ w zakresie szkolenia dowództw, sztabów i wojsk w wymiarze narodowym i międzynarodowym. Zarządza bazą szkoleniową i systemami symulacyjnymi oraz koordynuje zabezpieczenie procesu szkolenia jednostek organizacyjnych DG RSZ. Analizuje szkolenia, gromadzi i formułuje wnioski oraz upowszechnia doświadczenia szkoleniowo-metodyczne w ramach systemu wykorzystania doświadczeń. Koordynuje proces kształcenia i szkolenia w placówkach szkolnictwa wojskowego, a także realizuje zadania związane z doskonaleniem zawodowym żołnierzy. W nowym systemie dowodzenia funkcję kierowania kształceniem oraz szkoleniem w podległych funkcjonalnie centrach i ośrodkach szkolenia oraz szkołach podoficerskich powierzono szefowi Sztabu i poszczególnym inspektorom. Inspektorat Szkolenia koordynuje funkcjonowanie systemu kształcenia i szkolenia w szkolnictwie wojskowym w obszarach: kształcenia kandydatów na żołnierzy; doskonalenia zawodowego żołnierzy; szkolenia żołnierzy służby przygotowawczej do NSR; przeszkalania rezerw osobowych. W strukturze Inspektorat Szkolenia jest: Zarząd Koordynacji Szkolenia, Oddział Kształcenia Zawodowego, Oddział Bazy Szkoleniowej, Oddział Wychowania Fizycznego i Sportu. Inspektorat Szkolenia podlega Dowódcy Generalnemu RSZ⁶⁴.

Inspektorat Wsparcia (IWsp) jest jednostką organizacyjną podległą ministrowi ON od 1.01.2014 r., bezpośrednio podporządkowaną Dowódcy Generalnemu RSZ. Do zadań IWsp należy: organizowanie oraz kierowanie systemem wsparcia logistycznego SZ, a w tym zabezpieczenie logistyczne jednostek wojskowych (JW) użytych lub przebywających poza granicami państwa; kierowanie procesem planowania i realizacji zadań wynikających z pełnienia funkcji państwa-gospodarza (HNS) i państwa wysyłającego; zarządzanie obroną terytorialną, wydzielonymi siłami inżynierii wojskowej i obrony przed bronią masowego rażenia; dowodzenie podległymi związkami organizacyjnymi i JW; planowanie i realizacja mobilizacyjnego oraz operacyjnego rozwinięcia podległych związków organizacyjnych i JW; szkolenie podle-

---

⁶⁴ A. Danielewski, *Ewolucja szkolenia wojskowego*, „Przegląd Sił Zbrojnych” 2014, nr 6, s. 44-50; <http://dgrsz.mon.gov.pl/dowodztwo/artukul/aktywnosci/inspektorat-szkolenia-10324769/> (dostęp: 5.06.2015 r.).

głych związków organizacyjnych i JW; wykonywanie zadań związanych z: udziałem oddziałów oraz pododdziałów wojskowych w zwalczaniu klęsk żywiołowych i likwidacją ich skutków, ochroną mienia, akcjami poszukiwawczymi oraz ratowaniem lub ochroną zdrowia i życia ludzkiego, oczyszczaniem terenów z materiałów wybuchowych oraz niebezpiecznych pochodzenia wojskowego i ich unieszkodliwianie, realizacją przedsięwzięć z zakresu zarządzania kryzysowego; zapewnianie uzupełnienia potrzeb osobowych JW; współpraca z innymi organami i podmiotami w sprawach związanych z obronnością państwa. Szefowi IWsp m.in. podlega: 1. i 10. Brygada Logistyczna; 1., 2., 3. i 4. Regionalna Baza Logistyczna; Szefostwo Transportu i Ruchu Wojsk – Centrum Koordynacji Ruchu Wojsk; Centrum Koordynacji Ruchu Wojsk na Teatrze; osiem Rejonowych Zarządów Infrastruktury (Bydgoszcz, Gdynia, Kraków, Lublin, Olsztyn, Szczecin, Wrocław, Zielona Góra); Stołeczny Zarząd Infrastruktury w Warszawie; Wojskowy Zarząd Infrastruktury w Poznaniu; Wojskowy Ośrodek Farmacji i Techniki Medycznej; Wojskowy Ośrodek Badawczo-Wdrożeniowy Służby Mundurowej; Wojskowy Ośrodek Badawczo-Wdrożeniowy Służby Żywnościowej; Ośrodek Badawczy Służby MPS; Centrum Szkolenia Logistyki⁶⁵.

Inspektorat Systemów Informatycznych (ISI) odpowiada za informatyzację resortu obrony narodowej. Organizuje i kieruje procesami planowania, dostarczania, wsparcia eksploatacji oraz użytkowania systemów teleinformatycznych stosownie do wypracowanych kierunków rozwoju przez organizatorów systemów funkcjonalnych. Szczególnie wspiera dowodzenie oraz potrzeby zgłoszone przez inne komórki i jednostki organizacyjne Sił Zbrojnych RP. Odpowiada za system zarządzania bezpieczeństwem teleinformatycznym w cyberprzestrzeni pozostającej w kompetencji ministra ON. Uczestniczy oraz wykonuje zadania planowania i organizacji systemu dowodzenia w czasie pokoju, kryzysu i wojny⁶⁶. Podlega Dowódcy Generalnemu RSZ. W ISI jest m.in.: Szefostwo Sieci Teleinformatycznych; Szefostwo Informatycznych Systemów Zarządzania; Szefostwo Informatycznych Systemów Wsparcia Dowodzenia Sił Zbrojnych; Oddział Bezpieczeństwa Cyberprzestrzeni i Ochrony Informacji Niejawnych; Oddział Rzeczowo-Finansowy; Oddział Koordynacyjny. ISI podlega: Centrum Wsparcia Teleinformatycznego SP; Centrum Wsparcia Teleinformatycznego SZ; Resortowe Centrum Zarządzania Sieciami i Usługami Teleinformatycznymi; Resortowe Centrum Zarządzania Projektami Informatycznymi; Wojskowe Biuro Zarządzania Częstotliwościami; pięć Zespołów

---

⁶⁵ <http://www.iwspz.wp.mil.pl/pl/23.html> (dostęp 30.06.2015 r.); <http://www.iwspz.wp.mil.pl/pl/98.html> (dostęp: 30.06.2015 r.); <http://www.iwspz.wp.mil.pl/pl/50.html> (dostęp: 30.06.2015 r.); <http://www.iwspz.wp.mil.pl/pl/26.htm> (dostęp: 30.06.2015 r.); <http://www.iwspz.wp.mil.pl/pl/70.html> (dostęp: 30.06.2015).

⁶⁶ <http://isi.wp.mil.pl/pl/3.html> (dostęp: 20.08.2015 r.).

Zarządzania Wsparciem Teleinformatycznym (w: Bydgoszczy, Krakowie, Gdyni, Wrocławiu, Warszawie)⁶⁷.

Wybrane instytucje Ministerstwa Obrony Narodowej

Inspektorat Uzbrojenia (IU) realizuje zadania obejmujące fazę analityczno-koncepcyjną i realizacyjną procesu pozyskiwania uzbrojenia oraz sprzętu wojskowego na potrzeby Sił Zbrojnych RP, a szczególnie zadań realizowanych w programach uzbrojenia ustanawianych w celu pozyskania uzbrojenia i sprzętu wojskowego niezbędnego dla zapewnienia technicznych warunków do osiągnięcia wymaganych zdolności operacyjnych SZ RP. Do głównych zadań IU należy m.in.: realizacja fazy analityczno-koncepcyjnej w procesie pozyskiwania sprzętu wojskowego, w tym szczególnie opracowanie: Studium Wykonalności, Wstępnych Założeń Taktyczno-Technicznych (WZTT) i analiz rynku; realizacja procedur dot. pozyskiwania sprzętu wojskowego; przygotowanie i prowadzenie postępowań o udzielanie zamówień na realizację prac rozwojowych, dostaw oraz usług sprzętu wojskowego, opracowywanie, zawieranie, nadzór nad realizacją oraz rozliczanie umów cywilnoprawnych wynikających z planów modernizacji technicznej SZ, w tym z ustanowionych Programów Uzbrojenia, a także z funduszy i pożyczek; wykonywanie analiz dotyczących rozwoju techniki i rynku w obszarach tematycznych, które potencjalnie mogą mieć wpływ na główne kierunki modernizacji technicznej SZ; współpraca z rzecznikiem patentowym ministra ON w obszarze wydawania opinii o projektach wynalazczych dot. obronności państwa; realizowanie zadań wynikających ze sprawowania przez szefa IU funkcji dysponenta środków budżetowych trzeciego stopnia; uzgadnianie projektów Programów Operacyjnych i planów modernizacji technicznej SZ w odniesieniu do możliwości ich realizacji; współpraca z Ministerstwem Nauki i Szkolnictwa Wyższego oraz jego agencjami wykonawczymi, w szczególności z Narodowym Centrum Badań i Rozwoju (NCBiR) w ramach realizacji procesu pozyskiwania sprzętu wojskowego dla SZ; wykonywanie zadań wynikających ze współpracy z Agencją Wsparcia NATO (NATO Support Agency – NSPA); wykonywanie zadań wynikających z międzynarodowych umów oraz porozumień w zakresie pozyskiwania sprzętu wojskowego; realizowanie przedsięwzięć związanych z dostawami sprzętu wojskowego w ramach wykorzystywanych funduszy pomocy bezzwrotnej i pożyczek zagranicznych, w tym realizowanych w systemie FMS (Foreign Military Sales); współpraca z NATO w obszarze zadań wynikających z zakresu działania

---

⁶⁷ <http://isi.wp.mil.pl/2.html> (dostęp: 20.08.2015 r.).

IU; opracowywanie zadań wynikających z obszaru obejmującego zakres działania IU i opiniowanie projektów aktów prawnych przekazanych do uzgodnień⁶⁸.

Departament Wojskowej Służby Zdrowia odpowiada za wyznaczanie kierunków rozwoju i funkcjonowanie systemu ochrony zdrowia oraz opieki psychologicznej w WP i systemu orzecznictwa lekarskiego. Sprawuje także nadzór nad SPZOZ i instytutami badawczymi (IB) uczestniczącymi w systemie ochrony zdrowia. Departament odpowiada także za tworzenie warunków do funkcjonowania systemu ochrony zdrowia i opieki psychologicznej w resorcie na rzecz pełniących służbę, zatrudnionych oraz weteranów i weteranów poszkodowanych. Do zadań Departamentu należy w szczególności: wyznaczanie kierunków rozwoju systemu ochrony zdrowia i opieki psychologicznej w resorcie ON; określenie standardów ochrony zdrowia i opieki psychologicznej, wytwarzania, przechowywania oraz obrotu produktami leczniczymi i wyrobami medycznymi oraz osłony sanitarno-higienicznej i weterynaryjnej w resorcie ON; przygotowywanie projektów aktów prawnych regulujących funkcjonowanie i organizację ochrony zdrowia oraz opieki psychologicznej w resorcie ON i monitorowanie regulacji prawnych z tego obszaru; sprawowanie nadzoru właścicielskiego i formalno-prawnego, finansowego i merytorycznego nad IB, podmiotami leczniczymi funkcjonującymi w formie SPZOZ i spółek kapitałowych; przygotowywanie i prowadzenie procesu tworzenia, reorganizacji, likwidacji, przekazywania poza resort oraz przekształcania w spółki kapitałowe podmiotów leczniczych, dla których organem założycielskim jest minister ON; określanie wymogów w zakresie: organizacji, warunków i trybu wykonywania zadań przez organy wojskowej inspekcji sanitarnej, farmaceutycznej i weterynaryjnej; sprawowanie funkcji koordynatora działalności naukowo-badawczej i rozwojowej w obszarze ochrony zdrowia oraz opieki psychologicznej, z wyłączeniem procedur przetargowych; określanie wymagań w zakresie kształcenia i doskonalenia zawodowego personelu medycznego, przebiegu służby w korpusie osobowym medycznym oraz zlecanie zadań z tego obszaru; projektowanie działań dla konsultantów krajowych do spraw obronności, konsultantów wojskowych służby zdrowia w dziedzinach medycyny, farmacji i ratownictwa medycznego; tworzenie programów zdrowotnych i psychologicznych oraz profilaktycznych, wdrażanie i monitorowanie ich realizacji; przygotowywanie propozycji – nakładanych przez ministra ON na SPZOZ i IB – zadań niezbędnych ze względu na potrzeby obronności i bezpieczeństwa państwa oraz nadzór nad ich realizacją; organizacja służby zdrowia i opieki psychologicznej w resorcie; tworzenie warunków do funkcjonowania systemu orzecznictwa wojskowych komisji lekarskich⁶⁹.

⁶⁸ <http://iu.wp.mil.pl/strony.arttykul.6.0.html> (dostęp: 15.05.2015 r.).

⁶⁹ <http://dwszdr.wp.mil.pl/pl/5.html> (dostęp: 29.08.2015 r.).

Wybrane dane statystyczne ukazujące zmiany w WP w latach 1989-2014

Tabela 1. Udział wydatków budżetowych MON w PKB w latach 1989-2014⁷⁰

Rok	PKB w milionach zł	Budżet państwa w milionach zł	Budżet MON w milionach zł	% w PKB
1989	118.318,7	30.108,5	2.146,3	2,10
1990	60.672,5	19.624,5	1.463,7	2,40
1991	80.882,9	24.185,8	1.821,2	2,25
1992	114.944,2	8.189,0	2.564,4	2,23
1993	155.780,0	50.242,8	3.846,5	2,47
1994	210.407,3	68.865,0	5.117,0	2,43
1995	306.318,3	91.169,7	6.594,4	2,15
1996	385.449,1	108.661,3	8.313,2	2,16
1997	469.372,1	127.919,8	10.076,7	2,15
1998	550.405,6	139.751,5	11.686,9	2,12
1999	611.576,2	138.425,2	12.242,3	2,00
2000	685.000,0	151.054,9	13.149,4	1,92
2001	721.600,0	181.604,1	14.032,2	1,94
2002	742.500,0	185.101,6	14.590,5	1,97
2003	781.100,0	194.411,7	15.539,6	1,98
2004	861.500,0	199.900,0	16.751,1	1,95
2005	952.600,0	209.700,0	17.679,2	1,95
2006	976.000,0	225.800,0	18.958,3	1,95

⁷⁰ Decyzja budżetowa ministra ON na 2011 rok (Dziennik Urzędowy MON z 23.02.2011 r.), http://www.polska-zbrojna.pl/index.php?option=com_content&view=article&id=11480:decyzja-budetowa-011&catid=55:z-kraju&Itemid=105 (dostęp: 12.05.2011 r.); P. Maciejewicz, *MF umocniło złoto*, „Gazeta Wyborcza” nr 74 z 30.03.2011 r., s. 26; *Podstawowe informacje o budżecie resortu obrony narodowej na 2011 r.*, <http://www.bip.mon.gov.pl/pliki/file/budzet2011.pdf> (dostęp: 30.06.2011 r.); *Podstawowe informacje o budżecie resortu obrony narodowej na 2012 r.*, Warszawa, marzec 2012 r., s. 1-19; *Podstawowe informacje o budżecie resortu obrony narodowej na 2013 r.*, Warszawa, marzec 2013 r., s. 1-18; *Podstawowe informacje o budżecie resortu obrony narodowej na 2014 r.*, Warszawa, kwiecień 2014 r., s. 1-17; P. Skwirowski, *Budżet 2011: Mniejsza dziura w kasie, wyższy VAT*, „Gazeta Wyborcza” nr 295 z 18-19.12.2010 r., s. 37; W. Tkaczew, *Przemiany strukturalne i organizacyjne w WP w latach 1989-2010*, „Biuletyn”, dz. cyt., 2010, nr 16, s. 59-60.

Rok	PKB w milionach zł	Budżet państwa w milionach zł	Budżet MON w milionach zł	% w PKB
2007	1.099.700,0	258.900,0	21.578,9	1,95
2008	1.156.900,0	308.900,0	23.727,1	1,95
2009	1.278.900,0	321.200,0	24.497,6	1,95
2010	1.322.300,0	301.200,0	25.448,3	1,95
2011	1.412.100,0	313.300,0	27.259,6	1,95
2012	1.512.300,0	328.800,0	29.203,2	1,95
2013	1.612.700,0	335.000,0	31.170,7	1,95
2014	1.642.900,0	324.600,0	32.036,5	1,95

Z analizy danych zawartych w tabeli 1 wynika, że Produkt Krajowy Brutto (PKB) w relacji 1989 a 2014 r., wzrósł prawie o 14 razy (o 1390%). Natomiast w tej relacji wydatki na WP wzrosły prawie o 15 razy (o 1490%). Ciekawe jest relacja 1990 a 2014 r., gdyż wtedy PKB wzrósł o 27 razy (o 2700%), a wydatki na WP wzrosły prawie o 22 razy (o 2180%).

Tabela 2. Ilość żołnierzy WP w latach 1989-2014⁷¹

Rok	Ilość żołnierzy w WP	Ilość żołnierzy zawodowych	Ilość żołnierzy (zasadnicza służba wojskowa – do 2009 roku)
1989	313.800	103.800	210.200
1990	260.850	91.750	169.100
1991	215.800	86.700	129.100
1992	224.900	87.100	137.800
1993	227.000	87.400	139.600
1994	230.100	89.100	141.000
1995	223.600	86.200	137.400
1996	207.430	85.641	121.789
1997	214.411	85.536	128.875
1998	197.010	78.340	118.670
1999	198.634	86.634	118.000
2000	186.617	84.237	102.380
2001	177.257	83.817	93.440
2002	161.811	80.501	81.310
2003	137.939	73.039	64.900

⁷¹ *Almanach wiedzy powszechnej 1999*, Warszawa 1999, s. 93; *10 lat Polski w NATO* (opracowanie MON), <http://www.mon.gov.pl/pl/strona/267> (dostęp: 25.05.2010 r.); M. Henzler, *Mniejsi, zwarci, gotowi*, „Polityka” nr 17 z 26.04.1997 r., s. 16; E. Pietrzyk, *Kult armatniego...*, dz. cyt., s. 62-63; Pismo Sztabu Gen. WP nr 81/2899 z 30.04.2010 r.; *Rocznik statystyczny 1996* Głównego Urzędu Statystycznego w Polsce (dalej *Rocznik*), Warszawa 1996, s. 92; *Rocznik 1997*, s. 62; *Stan ewidencyjny żołnierzy w Siłach Zbrojnych RP na dzień 18.01.2010 roku*, http://www.wp.mil.pl/pl/strona/47/LG_54_55; *Siemoniak: żołnierze – szeregowi powinni być młodzi*, http://wyborcza.pl/1,91446,17382606,Siemoniak_zolnierze_szeregowi_powinni_byc_mlodzi.html, PAP, 9.02.2015 r. (dostęp: 15. 02.2015 r.); P. Śmielak, *Strategia obronna Polski a przyszłość Wojska Polskiego cz. III*, 5.12.2012 r., <http://www.mpolska24.pl/post/282/strategia-obronna-polski-a-przyszlosc-wojska-polskiego-cz-iii> (dostęp: 21.02.2015 r.); W. Tkaczew, *Przemiany strukturalne i organizacyjne w WP w latach 1989-2010*, „Biuletyn”, dz. cyt., 2010, nr 16, s. 58-59; *Wojsko w liczbach*, <http://www.piotrjuszczyk.pl/wojsko.php> (dostęp: 29.08.2015 r.); M. Zielonka, *O sytuacji Rzeczypospolitej Polskiej na rok 2015 część 1*, 21.02.2015 r., <https://bloghistorycznomilitarny.wordpress.com/2015/02/21/sytuacja-militarna-rzeczypospolitej-polskiej-na-rok-2015/> (dostęp: 25.02.2015 r.). Skróty: żołn. zaw. (żołnierz zawodowy); ofic. (oficer); podof. (podoficer); zaw. służ. wojsk. (zawodowa służba wojskowa); sł. nt. (służba nadterminowa). W WP: w 1987 r. – 406 tys. żołnierzy, w 1988 r. – 347 tys. żołnierzy.

Rok	Ilość żołnierzy w WP	Ilość żołnierzy zawodowych	Ilość żołnierzy (zasadnicza służba wojskowa – do 2009 roku)
2004	137.990	70.810	67.180
2005	137.803	77.903	59.900
2006	133.255	79.015	54.240
2007	132.646	78.376	54.270
2008	132.362	80.652	51.710
2009	104.700	78.700	26.000
2010	żołn. zaw. 100.272	<i>ofic. 22.705; pdf. 41.779; szer. zaw. 33.317</i>	<i>2471 kandydaci do zaw. służ. wojsk. (elewi, podchorążowie)</i>
2011	żołn. zaw. 99.778	<i>ofic. 21.555; pdf. 39.276; szer. zaw. 36.501</i>	<i>2.343 kandydaci do zaw. służ. wojsk. (elewi, pchor.); 103 sł. nt.</i>
2012	żołn. zaw. 100.935	<i>ofic. 22.658, pdf. 39.276, szer. zaw. 36.501</i>	<i>2.300 kandydatów na żołnierzy zawodowych</i>
2013	żołn. zaw. 98.000	<i>ofic. 20.730, pdf. 38.490, szer. zaw. 36.280</i>	<i>2.500 kandydatów na żołnierzy zawodowych</i>
2014	żołn. zaw. 98.100	<i>ofic. 20.000, pdf. 39.200, szer. zaw. 36.500</i>	<i>2.400 kandydatów na żołnierzy zawodowych</i>

Analiza danych z tabeli 2 wskazuje, że od 1989 roku do 2014 roku ponad trzykrotnie (o 320%) zmniejszyła się ilość żołnierzy WP. Natomiast od 2010 roku do 2014 roku sukcesywnie zmniejsza się ilość oficerów w WP (o 2750 osób), co jest pozytywnym i pożądanym trendem.

Tabela 3. Struktura budżetów MON w latach 2000-2014⁷²

Rok	Wydatki majątkowe (zakupy UiSW, inwestycje)	Eksploatacja, szkolenie, pozostałe wydatki	Wydatki osobowe	Emerytury, renty
2000	10,1%	35,71%	32,40%	21,88%
2001	13,2%	32,02%	33,53%	21,25%
2002	12,5%	30,00%	32,50%	25,00%
2003	13,3%	30,00%	32,80%	23,90%
2004	16,2%	29,50%	30,70%	23,60%
2005	19,7%	28,30%	28,60%	23,40%
2006	20,0%	27,80%	28,20%	24,00%
2007	23,0%	27,80%	27,10%	22,10%
2008	21,6%	28,70%	28,40%	21,30%
2009	21,1%	24,60%	29,70%	24,60%
2010	22,2%	24,50%	28,30%	24,70%

⁷² Podstawowe informacje o budżecie MON na 2001 r., http://www.wp.mil.pl/pliki/File/zalaczniki_do_stron/strona_37_budzet2001pol.ppt#278,1 (dostęp: 30.08.2001 r.); Podstawowe informacje o budżecie MON na 2002 r., http://www.wp.mil.pl/pliki/File/budzet/budzet_2002pol.ppt#273,1 (dostęp: 25.08.2002 r.); Podstawowe informacje o budżecie MON na 2003 r., http://www.wp.mil.pl/pliki/File/zalaczniki_do_stron/budzet_mon_2003.ppt#281,3 (dostęp: 25.09.2003 r.); Podstawowe informacje o budżecie MON na 2004 r., http://www.wp.mil.pl/pliki/File/budzet/budzet_2004.ppt#308,1 (dostęp: 30.07.2004 r.); Podstawowe informacje o budżecie MON na 2005 r., http://www.wp.mil.pl/pliki/File/budzet/budzet_005.ppt#277,7,1 (dostęp: 26.08.2005 r.); Podstawowe informacje o budżecie MON na 2006 r., http://www.wp.mil.pl/pliki/File/zalaczniki_do_stron/budzet2006-pol.ppt#311,2 (dostęp: 24.08.2006 r.); Podstawowe informacje o budżecie MON na 2007 r., http://www.wp.mil.pl/pliki/File/zalaczniki_do_stron/Budzet_Mon_2007_pl.ppt#311,2 (dostęp: 20.08.2007 r.); Podstawowe informacje o budżecie MON na 2008 r., http://www.bip.mon.gov.pl/pliki/file/budzet%20MON_2008.ppt#260,4 (dostęp: 22.08.2008 r.); Podstawowe informacje o budżecie MON na 2009 r., <http://www.dbmon.wp.mil.pl/plik/file/informator%202009%20na%20strone%20DB.ppt#269,1> (dostęp: 27.08.2009); Podstawowe informacje o budżecie MON na 2010 r., http://www.dbmon.wp.mil.pl/plik/file/informator_2010.ppt#283,1 (dostęp: 29.08.2010 r.); Podstawowe informacje o budżecie resortu obrony narodowej na 2011 r., Warszawa, marzec 2011 r., s. 1-18; Podstawowe informacje o budżecie resortu obrony narodowej na 2012 r., Warszawa, marzec 2012 r., s. 1-19; Podstawowe informacje o budżecie resortu obrony narodowej na 2013 r., Warszawa, marzec 2013 r., s. 1-18; Podstawowe informacje o budżecie resortu obrony narodowej na 2014 r., Warszawa, kwiecień 2014 r., s. 1-17.

Rok	Wydatki majątkowe (zakupy UisW, inwestycje)	Eksploatacja, szkolenie, pozostałe wydatki	Wydatki osobowe	Emerytury, renty
2011	22,2%	30,10%	26,80%	20,90%
2012	22,0%	30,90%	26,30%	20,80%
2013	21,6%	32,60%	25,40%	20,40%
2014	25,7%	26,20%	24,80%	23,30%

Analiza danych opisanych w Tabeli 3 wskazuje, że (po wstąpieniu do NATO) w latach 2000-2014 w resorcie obrony narodowej nastąpił ponad dwukrotny wzrost procentowy wydatków majątkowych. Jest to trend bardzo pozytywny i pożądany, ponieważ świadczy o tym, że do WP wprowadza się m.in.: uzbrojenie nowych generacji; sprawniejszy lub zmodernizowany sprzęt wojskowy; nowoczesne wyposażenie indywidualne żołnierzy.

W związku z tym, że w 1999 roku do NATO przyjęto trzy państwa (Czechy, Polska, Węgry) z Europy Wschodniej, a w 2004 roku siedem państw z tego regionu (Bułgaria, Estonia, Litwa, Łotwa, Rumunia, Słowacja, Słowenia) kwestie wydatków wojskowych będą przedstawione niżej w dwóch odrębnych tabelach problemowych.

**Tabela 4. Wydatki obronne nowych członków NATO w latach 2000-2003
na tle pozostałych państw europejskich Sojuszu (w przeliczeniu na 1 mieszkańca w USD)⁷³**

Rok	Polska	Węgry	Czechy	Średnia NATO	Średnia: Turcja, Hiszpania, Portugalia	Średnia: Francja, Anglia, Niemcy
2000	85	92	120	393	169	489
2001	79	102	119	391	202	598
2002	79	102	119	391	202	598
2003	88	114	128	393	112	612

⁷³ Podstawowe informacje o budżecie MON na 2001 r..., dz. cyt.; Podstawowe informacje o budżecie MON na 2002 r..., dz. cyt.; Podstawowe informacje o budżecie MON na 2003 r..., dz. cyt.; Podstawowe informacje o budżecie MON na 2004 r..., dz. cyt.

**Tabela 5. Wydatki obronne nowych członków NATO w latach 2000-2003
na tle pozostałych państw europejskich Sojuszu (w przeliczeniu na 1 mieszkańca w USD)⁷⁴**

Rok	Polska	Razem NATO	Europejskie kraje NATO	Kraje UE w NATO	USA i Kanada
2004	106	733	421	484	1242
2005	122	733	421	484	1242
2006	154	733	421	484	1242
2007	203	848	469	414	1464
2008	186	916	464	410	1651
2009	215	937	587	645	1505
2010	222	992	546	b. d.	1835 USA
2011	252	992	546	b. d.	1835 USA
2012	276	1071	549	b. d.	2153 USA
2013	256	1071	509	b. d.	2153 USA
2014	271	950	453	b. d.	1896 USA

Z danych zawartych w tabeli 4 i 5 wynika, że po wstąpieniu do NATO (tj. od 2000 roku do 2014 roku) – wydatki obronne w przeliczeniu na 1 mieszkańca w USD – w Polsce wzrosły ponad trzykrotnie (o 320%).

⁷⁴ Podstawowe informacje o budżecie MON na 2005 r..., dz. cyt.; Podstawowe informacje o budżecie MON na 2006 r..., dz. cyt.; Podstawowe informacje o budżecie MON na 2007 r..., dz. cyt.; Podstawowe informacje o budżecie MON na 2008 r..., dz. cyt.; Podstawowe informacje o budżecie MON na 2009 r..., dz. cyt.; Podstawowe informacje o budżecie MON na 2010 r..., dz. cyt.; Podstawowe informacje o budżecie resortu obrony narodowej na 2011 r..., dz. cyt., s. 1-18; Podstawowe informacje o budżecie resortu obrony narodowej na 2012 r..., dz. cyt., s. 1-19; Podstawowe informacje o budżecie resortu obrony narodowej na 2013 r..., dz. cyt., s. 1-18; Podstawowe informacje o budżecie resortu obrony narodowej na 2014 r..., dz. cyt., s. 1-17.

**Tabela 6. Wydatki obronne nowych członków NATO w latach 2000-2003
na tle pozostałych państw europejskich Sojuszu (na żołnierza w tys. USD)⁷⁵**

Rok	Polska	Węgry	Czechy	Średnia NATO	Średnia: Turcja, Hiszpania, Portugalia	Średnia: Francja, Anglia Niemcy
2000	17,1	13,7	22,3	63,9	28,1	107,9
2001	20,1	18,5	23,5	54,0	30,9	110,6
2002	20,1	18,5	23,5	54,8	30,9	110,6
2003	27,2	28,7	42,9	72,0	46,2	143,0

---

⁷⁵ *Podstawowe informacje o budżecie MON na 2001 r..., dz. cyt.; Podstawowe informacje o budżecie MON na 2002 r..., dz. cyt.; Podstawowe informacje o budżecie MON na 2003 r..., dz. cyt.; Podstawowe informacje o budżecie MON na 2004 r..., dz. cyt.*

**Tabela 7. Wydatki obronne Polski w porównaniu do średnich NATO
(w przeliczeniu na żołnierza w tys. USD)⁷⁶**

Rok	Polska	Razem NATO	Europejskie kraje NATO	Kraje UE w NATO	USA (do 2009 roku z Kanadą)
2004	27,4	139,1	75,3	103,7	261,4
2005	31,7	139,1	75,3	103,7	261,4
2006	40,6	139,1	75,3	103,7	261,4
2007	53,5	190,8	130,8	95,4	338,2
2008	51,8	212,3	106,0	90,2	391,6
2009	67,9	219,0	135,0	161,5	360,6
2010	71,4	213,5	124,1	b.d.	358,8 USA
2011	95,6	213,5	124,1	b.d.	358,8 USA
2012	105,7	253,5	134,9	b.d.	422,7 USA
2013	81,2	253,5	134,9	b.d.	422,7 USA
2014	104	244,0	127,0	b.d.	402,0 USA

Z informacji zawartych w tabeli 6 i 7 wynika, że pomiędzy 2000 a 2014 r. wydatki obronne – w przeliczeniu na żołnierza w tys. USD – wzrosły w Polsce prawie czterokrotnie (o 380%).

⁷⁶ Podstawowe informacje o budżecie MON na 2005 r..., dz. cyt.; Podstawowe informacje o budżecie MON na 2006 r..., dz. cyt.; Podstawowe informacje o budżecie MON na 2007 r..., dz. cyt.; Podstawowe informacje o budżecie MON na 2008 r..., dz. cyt.; Podstawowe informacje o budżecie MON na 2009 r..., dz. cyt.; Podstawowe informacje o budżecie MON na 2010 r..., dz. cyt.; Podstawowe informacje o budżecie resortu obrony narodowej na 2011 r..., dz. cyt., s. 1-18; Podstawowe informacje o budżecie resortu obrony narodowej na 2012 r..., dz. cyt., s. 1-19; Podstawowe informacje o budżecie resortu obrony narodowej na 2013 r..., dz. cyt., s. 1-18; Podstawowe informacje o budżecie resortu obrony narodowej na 2014 r..., dz. cyt., s. 1-17.

Bibliografia

1. *Almanach wiedzy powszechnej 1999*, Warszawa 1999.
2. Balcerowicz B., *Droga do NATO czy zamiast NATO (Partnerstwo dla Pokoju)*, „Wojsko i Wychowanie” 1995, nr 2.
3. Bankowicz B., Bankowicz M., Dudek A., *Słownik historii XX wieku*, Kraków 1992.
4. Bartkiewicz A., *Niezwykły garnizon*, „Polska Zbrojna” nr 2 z 19.01.2008 r.
5. Bernabiuk P., *Logistyk z GROM-u*, „Polska Zbrojna” nr 40 z 30.09.2007 r.
6. Bernabiuk P., *Trudno o fajerwerki*, „Polska Zbrojna” nr 23 z 8.06.2008 r.
7. Bernabiuk P., *Przechytrzyć zająca*, „Polska Zbrojna” nr 39 z 27.09.2009 r.
8. Bernabiuk P., *Pytania o komandosów*, „Polska Zbrojna” nr 28 z 13.07.2008 r.
9. Bronowicz J., *Rola Inspektoratu Wojsk Lądowych*, „Przegląd Sił Zbrojnych” 2014, nr 3.
10. Cielemeński M., *Zawód: oficer*, „Wprost” nr 32 z 7.08.1994 r.
11. Charniecki W., *NATO a polskie realia*, „Polska Zbrojna” nr 43 z 29.02.1996 r.
12. Danielewski A., *Ewolucja szkolenia wojskowego*, „Przegląd Sił Zbrojnych” 2014, nr 6.
13. Dąbrowska A., *Revolucja w logistyce*, „Polska Zbrojna” nr 31 z 29.07.2007 r.
14. Demczuk R.S., *Piętnaście lat na kursie NATO*, „Przegląd Sił Zbrojnych” 2014, nr 4.
15. Dz. U. Nr 123, poz. 1353 z późn. zm.
16. Fryc M., Konopka L., *Reforma systemu kierowania i dowodzenia Siłami Zbrojnymi Rzeczypospolitej Polskiej*, „Kwartalnik Bellona” 2014, nr 3.
17. Gağor F., *Siły Zbrojne RP w kontekście członkostwa Polski w NATO*, „Wiedza Obronna” 2009, nr 1.
18. Gocuł M., *Prymat jakości*, „Polska Zbrojna” nr 12 z 22.03.2009 r.
19. Gontarski W., *NATO ante potas!*, „Wprost” nr 15 z 9.04.1995 r.
20. Grochowski J.B., *Operacja zawikłana*, „Polska Zbrojna” nr 30 z 30.07.2009 r.
21. Grochowski J.B., *Reanimacja bez znieczulenia*, „Polska Zbrojna” nr 13 z 29.03.2009 r.
22. Grochowski J.B., *Walka o dyscyplinę*, „Polska Zbrojna” nr 27 z 6.07.2008 r.
23. Grudziński R., *Flota zrównoważona*, „Polska Zbrojna” nr 29 z 19.07.2009 r.
24. Henzler M., *Mniejsi, zwarci, gotowi*, „Polityka” nr 17 z 26.04.1997 r.
25. Kaleta W., *Powrót do jedności*, „Polska Zbrojna” nr 3 z 20.01.2008 r.
26. Kaleta W., *Przepustka do kariery i Sztabowe puzzle z przeszłości*, „Polska Zbrojna” nr 37 z 14.09.2008 r.
27. Kaleta W., *Recepta na lepszą kondycję*, „Polska Zbrojna” nr 44 z 28.10.2007 r.
28. Kluczyński M., *Flota z wiekowymi tradycjami*, „Polska Zbrojna” nr 48 z 28.11.2009 r.
29. Kowalska-Sendek M., *Specjaliści pod Wawel*, „Polska Zbrojna” nr 35 z 31.08.2008 r.
30. Kwaśniewski M., *Jedyny taki korpus*, „Polska Zbrojna” nr 39 z 27.09.2009 r.
31. *Leksykon politologii*, red. A. Antoszewski, R. Herbut, Wrocław 1996.
32. Majewski L., *Od zawsze skrzydła*, „Polska Zbrojna” nr 30 z 26.07.2009 r.
33. Majewski L., *Synergia dowodzenia*, „Przegląd Sił Zbrojnych” 2014, nr 2.

34. Oświadczenie Komitetu Ministrów Obrony Państw-Stron Układu Warszawskiego *O liczebnym stosunku sił zbrojnych i uzbrojenia Układu Warszawskiego i Paktu Północnoatlantyckiego w Europie i przyległych akwenach*, „Trybuna Ludu” nr 26 z 31.01.1989 r.
35. Palmowski J., *Słownik najnowszej historii świata 1900-2007* (wydany na licencji Oxford University Press), t. 4, Warszawa 2008.
36. Pietrzyk E., *Kult armatniego mięsa*, „Wprost” nr 7 z 12.02.1995 r.
37. Pietrzyk E., *Wielonarodowy Korpus Północno-Wschodni*, „Myśl Wojskowa” nr 4, Warszawa 1999.
38. Politowski B., *Gospodarcze lokomotywy*, „Polska Zbrojna” nr 38 z 20.09.2009 r.
39. Politowski B., *Wojsko eksportowe*, „Polska Zbrojna” nr 50 z 11.12.2008 r.
40. Politowski B., *Trzy specjalne procenty*, „Polska Zbrojna” nr 17 z 28.04.2009 r.
41. Politowski B., *Morska robota i Komandosi z głębin*, „Polska Zbrojna” nr 29 z 19.07.2009 r.
42. Politowski B., *Strzał w dziesiątkę i urodzeni żołnierze*, „Polska Zbrojna” nr 21 z 24.05.2009 r.
43. *Rocznik statystyczny 1996 Głównego Urzędu Statystycznego w Polsce*, Warszawa 1996.
44. *Rocznik statystyczny 1997 Głównego Urzędu Statystycznego w Polsce*, Warszawa 1997.
45. Shalikashvili J.M. (Przewodniczący Kolegium Szefów Sztabów Sił Zbrojnych USA), *Czas wyzwań i wielkich możliwości*, „Wojsko i Wychowanie” 1995, nr 12.
46. Strzemiecki R., *Brukselska epopeja*, „Wprost” nr 51 z 17.12.1995 r.
47. Śliwka J., *Nowa jakość dowodzenia*, „Przegląd Sił Zbrojnych” 2014, nr 5.
48. Tkaczew W., *Zależność Wojska Polskiego od struktur Układu Warszawskiego*, „Biuletyn Informacyjny Zarządu Okręgu Towarzystwa Wiedzy Obronnej we Wrocławiu” (dalej Biuletyn) 2009, nr 13.
49. Tkaczew W., *Współczesne zagrożenia cywilizacyjne i ekologiczne*, „Biuletyn”, dz. cyt., 2008, nr 11.
50. Tkaczew W., *Żołnierzy Okręgu w operacjach pokojowych, sojuszniczych i koalicyjnych w latach 1953-2010*, [w:] *65 lat Śląskiego Okręgu Wojskowego 1945-2010*, red. F. Kusiak i W. Tkaczew, Wrocław 2010.
51. Tkaczew W., *Przemiany strukturalne i organizacyjne w WP w latach 1989-2010*, „Biuletyn”, dz. cyt., 2010, nr 16.
52. Trembecki J., *Znaczenie wojsk specjalnych dla sojuszu*, „Przegląd Sił Zbrojnych” 2014, nr 5.
53. Wieczorek P., *Możliwości współpracy Polska-NATO*, „Wojsko i Wychowanie” 1995, nr 3.
54. Wieczorek P., *Droga Polski do Sojuszu*, „Wojsko i Wychowanie” 1995, nr 10.
55. Wilewski K., *Zachowajcie dystans*, „Polska Zbrojna” nr 28 z 12.07.2009 r.
56. Wiśniewski J., *Pionierzy w NATO*, „Polska Zbrojna” nr 1 z 6.01.2008 r.
57. Wojtan A., *Jedność dowodzenia*, „Polska Zbrojna” nr 34 z 24.08.2008 r.
58. Zdziech M., *Siły Zbrojne Rzeczypospolitej*, „Polska Zbrojna” Magazyn Noworoczny 1992, nr 53.
59. Zięba R., *Nowe uwarunkowania bezpieczeństwa Europy Środkowo-Wschodniej*, „Wojsko i Wychowanie” 1994, nr 4.